

Hiyay Hulat nan Pablo kanlan TAGA ROMA

¹ Hiko yay Pablo a māghilbi nan Apo Cristo Jesus. Dinyag na kon Apo Dioh a pag-apohtol na boy pinili nako a mangipatanda nin Manged a Balita na.* ² Yatin Manged a Balita, ket impangako nan Apo Dioh hatew po makauli kanlan popodopita na boy anti yayna yati ha naihulat a Habi nin Dioh.† ³⁻⁴ Yatin Manged a Balita ket tungkol kanan Anak na a hiyay Apo tawon Jesu Cristo. In-anak yan tao ha lahi nan Poon David. Ket ha nabi-ay yan uman, napaptegan makauli ha Ihpediton Dioh a hiyabay ye makapalyadiyan a Anak nin Dioh. ⁵ Makauli met kanan Apo Jesu Cristo, natanggap mi ye kangedan nan Apo Dioh a mag-ilyadin apohtol a mangipatanda nin tungkol kanan Apo Jesus kanlan aliwan Judio ta-omen hila mamteg boy manumbong kana. Ket migalang ye ngalan na. ⁶ Ket agya hikawon māmteg ihen ha banwan Roma, kabilang kawo met kanlan nahagyat a manumbong kanan Apo Jesu Cristo.

⁷ Nanulat ako kanyo ihen ha Roma a an-adoen nan Apo Dioh a hinagyat na a mag-ilyadin pagtao na.

* **1:1** Hiyay labay nan habiyen nin Manged a Balita ket hiyay pangiligtah nan Apo Dioh makauli kanan Apo Jesus. † **1:2** Hiyay labay habiyen, hiyay Alan a Tipan.

Matanggap yo dayi ye kangedan boy katanaan a ibat kanan Bapa tawon Dioh boy Apo Jesu Cristo.

Hiyay Hangkan nin Pangumewah nan Pablo ha banwan Roma

⁸ Una ha kaganaan, an-ipahalamatan katawo kanan Apo Dioh makauli kanan Apo Jesu Cristo, ta angkabalitaan yaynay pamteg yo ha kaganaan a lulugal ihti ha babe-luta. ⁹ Hiyay Apo Dioh ye makapipapteg a lanang katawon an-ipakigwang kana. Hiyabay ye luboh kon ampaghilbiyan makauli ha pangipatanda kon Manged a Balita a tungkol ha Anak na. ¹⁰ Lanang ko met an-awoken kana a no kalabayan na, ket kewahan katawo. ¹¹ Angkahabekan katawoynan makit ta-omen katawo madakayan nin kangedan nan Apo Dioh a an-ibiyay na makauli ha Ihipidito na. ¹² Hiyay labay kon habiyen, mapaypapakhaw kitawon pamteg ha magha boy magha.

¹³ Kakatongno, labay ko dayin matandaan yo a malabong anan ukdo a inihip ko a kewahan katawo ta-omen ako main makumbinyo a mamteg boy manumbong kanan Apo Jesus a omen ha dinyag ko kanlan kanayon a aliwan Judio. Noba angga haanin, ket angkaaba ako. ¹⁴ Ta katungkolan kon ipatanda ye Manged a Balita kanlan nakaadal o ahe, kanlan mangadunong o mumo. ¹⁵ Kaya-bay haanin, angkahabek akoynan mangipatanda nin Manged a Balita ihen kanyo ha Roma.

Hiyay Kapalyadiyan nin Manged a Balita

¹⁶ Ahe ko an-ikading-ey a ipatanda ye Manged a Balita a tungkol kanan Apo Jesus, ta hiyay Manged a Balita ye kapalyadiyan nan Apo Dioh ta-omen hila miligtah ha kapaduhaan ye kaganaan a ampamteg kanan Apo Jesus, una kanlan Jujudio, pangayadi kanlan aliwan Judio. ¹⁷ Ta makauli ha Manged a Balita, ket matandaan tawo no way-omen na kitawon ibilang a matoyngong Apo Dioh. Maibilang kitawon matoyngong makauli ha pamteg kana. Ta wanae ye naihulat a Habi nin Dioh, “Hiyay taon maibilang a matoyngong makauli ha pamteg na, ket mabyayan yan bi-ay a homain anggaan.†”§

Hiyay tungkol kanlan Tataon Ahe Ampamalay kanan Apo Dioh

¹⁸ Ta hiyay Apo Dioh a anti ha langit, an-ipatanda nay poot na kanlan tataon ahe ampamalay kana boy ampanyag nin kalok-an. Ta uli ha kalok-an la, angkahag-el hilay tataon malabay makatanda nin kaptegan tungkol kanan Apo Dioh. ¹⁹ Kaya-bay paduhaan na hilan Apo Dioh, ulita makinang ana kanla ye kaptegan tungkol kanan Apo Dioh, ta impatanda nayna kanla. ²⁰ Ahe ya angkakit ye Apo Dioh. Noba paibat po hatew ha pinalhowa na ye kaganaan a babagay ihti ha babe-luta, hiyay pagkaDioh na boy homain anggaan a kapalyadiyan na, ket angkakit ya ha kaganaan a pinalhowa na. Kaya-bay ahe na maihangkan nin tao a ahe na tanda ye

† **1:17** *bi-ay a homain anggaan.* Malyadi met labay habiyen, bayon bi-ay o bayon pangugali. § **1:17** Habakuk 2:4.

Apo Dioh. ²¹ Ta agya tanda la bayna a hiyay Apo Dioh ye namalhowa nin kaganaan, ket ahe laya po ateed ginalang o pinahalamatan bilang Apo Dioh, no aliwan hiyay homain hilbin babagay ye inihip la boy naheb nin kalitehan ye mutaw a panghip la. ²² Ampaggaling-galingan hila, noba homain hila met tinanda! ²³ Aliwan hiyay Apo Dioh a homain kamateyan ye anggalangen la, no aliwan hilay libulton mamananok, ayop a mangumodang o mandumakap, o taon main kamateyan.

²⁴ Kaya-bay pinaolayan na hilaynan Apo Dioh a manyag nin mangadinat a kalabayan nin puho la. Ha wanabay, papandamog laynan bengat ha magha boy magha. ²⁵ Ta agya tanda laynay kaptegan a tungkol kanan Apo Dioh, ket ahe laya po ateed ampaghilbiyan boy ahe laya anggalangen, no aliwan hilay babagay a pinalhowa nan Apo Dioh ye ampaghilbiyan boy anggalangen la. Hiyay Apo Dioh a Namalhowa nin kaganaan ye katapulan tawon galangen makanoman. Amin!

²⁶ Ulita ahe laya anggalangen ye Apo Dioh, ket pinaolayan na hilayna a manyag nin makakading-ey a kalabayan nin laman la. Ta agya hilay babayi, ket ahe layna labay ye makitakeh ha lalaki, no aliwan ha kapadiho lan babayi a omen ha paylamo nin miahawa. ²⁷ Ket wanabay met ateed kanlan lalaki. Ahe layna labay ye makitakeh ha babayi no aliwan ha kapadiho lan laki a omen ha paylamo nin miahawa. Andyagen lay ampakailoy ha kapadiho lan laki. Ket uli ha kadamogan la, angkapaduhaan hilayna ha kaeteban nin maloke a didiyag la.

28 Ulita ahe laya bay labay balayen ye Apo Dioh, pinaolayan na hilayna ha mangaloke a ihip la boy manyag nin ahe la dayi diyagen. 29 Hilain a tatao, ket naheb anan kalok-an ye ihip la. Ta ampangakokoh hila, ampangaipeg, ampamatey, ampakiaway, ampanago, ampangihip nin maloke ha kapadiho lan tao, ampangikamikami, 30 ampandama nin kanayon, ampangahulog kanan Apo Dioh, ampaglam-bong, ampagmayadet, ampaggaling-galingan, mapangihip nin diyagen la a nakahinadi a kalok-an, ahe hila ampanumbong kanlan tutoa la, 31 ampagmutaw-mutawan, ampangiopit, homain hilan pangado ha pamilya, boy homain hilan panginalo. 32 Tanda la baynay bilin nan Apo Dioh a mihyay kana makanoman ye ampanyag nin wanabay. Noba andiyagen la po ateed boy angkaaliket hila po no makit la hilay kanayon a ampanyag met nin wanabay.

2

Hiyay Panuhga nan Apo Dioh

1 No uhgaan yoy kapadiho yon tao, noba andiyagen yo met ye omen ha andiyagen la, ket inuhgaan yoyna met ye hadili yo. Kaya-bay homain hapo a paduhaan na kawon Apo Dioh uli ha kahalanan yo. 2 Tanda tawo a matoyngong ye panuhga nan Apo Dioh kanlan tataon ampanyag nin maloke. 3 Noba aya kawo ta-omen manuhga kanlan kanayon a ampanyag nin maloke, ket andiyagen yo met ye maloke a andiyagen la? Nabaan yo nayi a maliklikan

yoy panuhga nan Apo Dioh? ⁴ Andyagen yo nayi a homain hilbi ye tubat a kangedan na, kaanohan, boy pagpahinhiya na kanyo? Ahe yo nayi tanda a hiyay kangedan nan Apo Dioh ye ampangiugot kanyon maghehe? ⁵ Noba ulita mabyang ye puho yo boy agyo labay maghehe, lalo yo yaynan ampapooten ye Apo Dioh. Kaya-bay mamabyat ye ipaduha na kanyo ha mangamot nin matoyng a panuhga na. ⁶ Ta ibyay na ha balang magha ye kaeteban nin didinyag na.* ⁷ Ayaman a ampagpahulong ha panyag nin manged, ta ampakaapehen na a padangalan na yan Apo Dioh boy mabi-ay yan makanoman, ket biyan na yan bi-ay a homain anggaan. ⁸ Noba kanlan tataon hadili lan ikanged bengat ye anhipen la boy ahe ampanumbong ha kaptegan no aliwan ha kalok-an, ket tubat ye poot boy hulog nan Apo Dioh kanla. ⁹ Ta hilay kaganaan a ampanyag nin maloke, ket paidapan na hilan Apo Dioh anggaynan mayoot hilan tubat, lalo hilaynay Jujudio. ¹⁰ Noba hilay kaganaan a tataon ampanyag nin manged, ket padayawan boy padangalan na hilan Apo Dioh boy biyan na hilan katanaan, lalalo hilaynay Jujudio. ¹¹ Ta ahe ya ampangiduma.

¹² Hilay aliwan Judion ampagkahalanan a homain kamatandaan ha Bibilin a impahulat kanan Moises, ket mipalakew hilan teed ha kapaduhaan a homain anggaan agya po ahe la tanda ye Bibilin. Noba hilay Jujudion ampagkahalanan agya tanda laynay Bibilin nan

* **2:6** Kakanta 62:12; Kahabiyang 24:12.

Moises, ket hiyay Bibilin ye gawien nan Apo Dioh ha panuhga kanla. ¹³ Ta aliwan hilay panlengge-lengge bengat nin Bibilin ye ibilang na a matoyngong Apo Dioh, no aliwan hilay ampanumbong. ¹⁴⁻¹⁵ Main aliwan Judion ahe po nakange nin tungkol ha Bibilin a impahulat kanan Moises. Noba agya ahe la po nange, ket andiyagen laynay an-ipadyag nan Apo Dioh ha Bibilin. Kaya-bay angkakit ha didiyag la a antina ha puho la ye Bibilin. Ampaptegan yati nin ihip la ta no minghan, ampakayootan lay dinyag la. Noba no minghan, an-ikatulidan na met a huhtoy dinyag la. ¹⁶ Ket wanabay ye malyadi ha maabot ye mangaamot a uhgaan na hilan Apo Dioh makauli kanan Apo Jesus ye hiklito a anti ha puho nin tao. Wanabay ye anti ha Manged a Balita a an-ipatanda ko.

Hilay Jujudio a Ahe Ampanumbong ha Bibilin

¹⁷ Ket hikawon Jujudio, anhabiyen yo, “Judio kayi boy hikayi ye nakaibyayan nin Bibilin.” Boy an-ipagmayadet yo po, “Yeh! Katatanda mi yay Apo Dioh!”

¹⁸ Anhabiyen yo, “Tanda mi ye kalabayan nan Apo Dioh boy tanda mi met no hinyay manged a didiyag, ta naiadal ana kammi ye Bibilin.”

¹⁹ Ha ihip yo, hikawo ye mangakay kanlan kap-kap ha kaptegan boy hikawo ye pinagkakingki lan anti ha kalitehan.

²⁰ Anhabiyen yo po, “Tanda mi po a hikayi ye pagkamaihtodo lan aliwan Judio a mumutaw boy homain po tinanda, ta anti kammi ye Bibilin

a ampakaibyay nin genap a tinanda boy kaptegan.”

²¹ Noba hiyay tepet ko kanyon Jujudio a ampangiadal kanlan kanayon, “Way-omen kawo mangiadal kanlan kanayon, ket hadili yo po man, ket ahe yo maadalan?”

An-ibabala yo, “Adi kawo manakaw,” noba andiyagen yo met!

²² Anhabiyen yo, “Adi kawo ampamabayi o ampakilaki,” noba andiyagen yo met. Angkahulogan yoy diohdiohan lan aliwan Judio, noba taket man awod ta antakawan yoy timplo la?

²³ An-ilambong yo, “Anti kammi ye Bibilin nan Apo Dioh,” noba ulita ahe yo met anhumbongen, an-ipading-ey yo yay Apo Dioh. ²⁴ Kaya-bay wanae ye naihulat a Habi nin Dioh, “Hilay aliwan Judio, ket ampaghabi hilan laban ha ngalan nan Apo Dioh uli ha maloke a andiyagen yon Jujudio.”†

²⁵ Hikawon kapadiho kon Jujudio, ampamtegan yo a pagtao na kawon Apo Dioh uli ha pagkatuli yo. Peteg a main pakinabang yatew no anhumbongen yoy Bibilin. Noba no anlabagen yoy Bibilin, ket padiho kawoyna met kanlan aliwan Judio a ahe natuli. ²⁶ Hilay aliwan Judio, agya ahe hila natuli, noba no anhumbongen lay Bibilin nan Apo Dioh, ibilang na hilan natuli Apo Dioh.‡ ²⁷ Hilay aliwan Judio a ahe natuli noba anhumbongen lay Bibilin nan Apo Dioh, ket

† 2:24 Isaias 52:5. ‡ 2:26 Hatew hilay Jujudio, ampagpatuli hila bilang pagkakitan a tatao na hilan Apo Dioh (Genesis 17:9-14).

hilabay ye manuhga kanyon Jujudio agya po man natuli kawo noba anlabagen yo met ye Bibilin.

²⁸ Ta hiyay peteg a Judio, ket aliwan bengat ta Judioy lahi na o natuli, ²⁹ no aliwan ulita nabayo ye bi-ay na makauli ha haglap nin Ihipiditon Dioh, aliwan makauli ha panumbong nin Bibilin. Hiyay wanabay a tao, agya po man ahe yan padangalan nin tao, ket padangalan na yan Apo Dioh.

3

¹ Haanin, maka wanae ye an-hipen yo, “Hinya awod ye pakinabang nin pagkaJudio? Hinyay hilbi nin pagkatuli lan Jujudio?”

² No wanabay ye an-hipen yo, wanae met ye mahabi ko, “Malabong pa! Hiyay una, hilay Jujudio ye nangipatayaan nan Apo Dioh nin nakahulat a hahabi na.”

³ Noba ulita main nangaano kanla ye ahe mapatayaan, maka an-hipen yo a talingkukolan nan Apo Dioh ye papangako na. ⁴ Aliwan wanabay! Ta agya po man matago ye kaganaan a tatao, ket mapatayaan yan teed ye Apo Dioh. Ta wanae ye nakahulat a hinabi nan David kanan Apo Dioh,

“Apo, angkapaptegan a mapatayaan ka makauli ha hahabi mo.

Ta agya hinyaman ye ibada la kammo, ket ampanambot ka.”*

⁵ Haanin, maka main ampaghabin wanae, “Main met manaytin ikanged ye kalok-an tawo, ta ulin yain, makinang a makit ye katoynongan

* **3:4** Kakanta 51:4.

nan Apo Dioh. Kaya-bay aliwan matoyng a paduhaan na kitawo, kali?” ⁶ Aliwan wanabay, ta no ahe na hilan uhgaan ye Jujudio ket ahe na hila met awod malyadin uhgaan ye tatao ihti ha babe-luta.

⁷ Maka main po maghabi nin wanae, “No makauli ha katagowan ko, ket lalo anan matandaan a mapatayaan ye Apo Dioh boy lalo ya po midangal, taket man ta paduhaan nako po bilang maghan māgkahalanan?”

⁸ No wanabay ye ihip tawo, ba-moynan anhabiyen tawo, “Higi! Papanyag tawoynan mangaloke ta-omen lalo po makit ye kangedan nan Apo Dioh! Kali?” Wanabay ye anhabiyen lan ampandama kammi a an-iadal ko kano. Hilain a tatao, hukat bengat a paduhaan na hilan Apo Dioh.

Māgkahalanan ye Kaganaan a Tatao

⁹ Maka main po maghabi nin wanae, “Mamanged kitawo kanlan aliwan Judio.” No wanabay ye ampibaan yo, wanae met ye mahabi ko, “Aliwan wanabay, ta naipalinaw koyna kanyo a Judio man o ahe, ket padiho hilan māgkahalanan.” ¹⁰ Ta wanae ye naihulat a Habi nin Dioh,

“Homain bega matoyng a tao ha pamilew nan Apo Dioh, agya maghan bengat.

¹¹ Homain ampakataloh nin tungkol kanan Apo Dioh.

Boy homain met ampanapul kana.

¹² Hilay kaganaan a tatao, ket tinumalingkukul kanan Apo Dioh.

Ket hilan kaganaan, nag-ilyadi hilan homain
 hilbi,
 ta homain anan bega ampanyag nin manged,
 agya maghan bengat.†

13 Hiyay bebey la, ba-mon kabata nin nabenga a
 bito.

Pawa panalingo ye anhabiyen la.‡
 Boy ba-mon dita' nin makapi' ye anlumwah
 ha bebey la.§

14 Naheb nin panuboy boy ampakahakit a hahabi
 ye bebey la.*

15 Mataloh kanlay mamatey nin tao.

16 Agya way-ihtew ye lakwen la, kadamaan boy
 kalelean ye an-ibantak la.

17 Boy ahe la tanda ye manged a pamakilamo
 kanlan kapadihon tao.†

18 Homain hilan limo kanan Apo Dioh.”‡

19 Haanin, tanda tawoyna a hilay Jujudio a
 hakop nin Bibilin, hilabay ye andektan nin
 Bibilin ta-omen homain hilaynan maikatulidan
 kana. Ta kaganaan a tatao, Judio man o
 ahe, ket makibat lano kanan Apo Dioh. 20 Ta
 homain taon maibilang a matoyngong ha pamilew
 nan Apo Dioh makauli ha panumbong nin
 Bibilin. Ta hiyay Bibilin, pakatandaan bengat a
 mǎgkhalanan ye tao.

21 Noba haanin, impatanda naynan Apo Dioh
 no way-omen na yan ibilang a matoyngong ye
 tao. Aliwan makauli ha panumbong nin Bibilin.

† 3:12 Kakanta 14:1-3; 53:1-2. ‡ 3:13 Kakanta 5:9. § 3:13
 Kakanta 140:3. * 3:14 Kakanta 10:7. † 3:17 Isaias 59:7-9.
 ‡ 3:18 Kakanta 36:1.

Ket ampaptegagan yati nin Bibilin boy huhulat lan popodopita. ²² Ibilang na hilan matoyng Apo Dioh ye kaganaan a mamteg kanan Apo Jesu Cristo. Homain yan antupigan, ²³ ta kaganaan a tatao, Judio man o ahe, ket nagkahalanan boy ahe la naabot ye matoyng a pagbi-ay a labay nan Apo Dioh. ²⁴ Uli ha kangedan na kantawo, imbilang na kitawon matoyng makauli kanan Apo Cristo Jesus a nambeh kantawo. ²⁵ Intubol na yan Apo Dioh ye Apo Jesus ihti ha babe-luta ta-omen na ihagpa ye hadili na. Ket makauli ha daya na a tinumulo ha natey ya ha kodoh, mapatawad ye kakahalanan nin kaganaan a ampamteg kana. Dinyag nan Apo Dioh yatew ta-omen na ipakit a matoyng ya. Ta ha nalabah a panaon, pinaolayan nay kahalanan la, ²⁶ ta mapahinhiya ya. Noba haanin, uli ha dinyag nan Apo Jesus, an-ipakit na a matoyng ya, ta an-ibilang naynan matoyng ye ayaman a ampamteg kanan Apo Jesus.

²⁷ Kaya-bay homain kitawon maipagmayadet, ta imbilang na kitawon matoyng Apo Dioh makauli ha pamteg tawo kanan Apo Jesus, aliwan makauli ha panumbong nin Bibilin. ²⁸ Ta makinang ana kantawo a an-ibilang na yan Apo Dioh a matoyng ye tao makaulin bengat ha pamteg na kanan Apo Jesus, aliwan makauli ha panumbong na nin Bibilin. ²⁹ Hiyay Apo Dioh ket aliwan bengat Dioh nin Judio, no aliwan Dioh laya met nin aliwan Judio, ta Dioh ya nin kaganaan. ³⁰ Ta mamaghan bengat ye Dioh nin Judio boy aliwan Judio. Padiho na hilan ibbilang

a matoyng uli ha pamteg la kanan Apo Jesu Cristo. ³¹ Maka main ampangihip nin wanae, “Uli ha pamteg kanan Apo Jesus, homain anan hilbi ye Bibilin.” Noba aliwan wanabay, no aliwan lalo tawoyngan ingat diyagen ye man-ipadyag nin Bibilin.

4

Hiyay Abraham, Naibilang yan Matoyng makauli ha Pamteg

¹ Haanin, ihipen tawo ya man ye Abraham a unan toa tawo no way-omen yan naibilang a matoyng ha pamilew nan Apo Dioh. ² No naibilang yan matoyng makauli ha manganged a didiyag na, malyadi na yan ipagmayadet. Noba ahe na yan malyadin maipagmayadet kanan Apo Dioh. ³ Ta hiyay naihulat a Habi nin Dioh, wanae ya, “Namteg yay Abraham kanan Apo Dioh. Kaya-bay imbilang na yan matoyng Apo Dioh.”*

⁴ Alimbawa, hiyay antanggapen nin taon magobda, ahe yan maibilang a digalo, no aliwan upa. ⁵ Noba tanda tawo a hiyay taon ahe ampagobda, hiyay matanggap na, digalo, aliwan upa. Wanabay met ha taon māgkahalanan. Hiyay pangibilang nan Apo Dioh kana a matoyng uli ha pamteg na, ket digalo met, aliwan uli ha didiyag na. ⁶ Ket hinabi na met nin Poon David hatew a minged ye taon an-iblang nan Apo Dioh a matoyng aliwan uli ha didiyag na, ⁷ a wana,

* **4:3** Genesis 15:6.

“Minged yay taon napatawad anay panlabag na boy niliwaan nin Dioh ye kakahalanan na.

8 Minged yay taon imbilang na yaynan homain kahalanan Apo Dioh.”†

9 Yatin kangedan a kapatawadan nin kahalanan, ket madihaan lan natuli a hilay Jujudio, boy agya po man kanlan ahe natuli a hilay aliwan Judio. Ta tanda tawoynabay met yatin nakahulat, “Namteg yay Abraham kanan Apo Dioh. Kaya-bay imbilang na yan matoynong.”‡

10 Ha imbilang na yan Apo Dioh a matoynong ye Abraham, ahe ya po natuli. 11 Nuna ya po a namteg bayo natuli. Ket ha natuli yaynay Abraham, yabaytew ye pagkakitan a matoynong yayna uli ha pamteg na. Kaya-bay hiya ye pinagkabapa lan kaganaan a ahe natuli a ampamteg kanan Apo Jesus, ta uli ha pamteg la, ket imbilang na hila met matoynong Apo Dioh.

12 Ket hiyay Abraham a unan toa tawo, hiya met ateed ye pinagkabapa lan natuli a hilay Jujudio. Hiyabay ye bapa la a aliwan bengat ulita natuli hila a omen kana, no aliwan namteg hila met a omen kanan Abraham a namteg kanan Apo Dioh bayo ya po natuli.

Hiyay Pangako nan Apo Dioh kanan Abraham

13 Impangako nan Apo Dioh hatew kanan Abraham boy ha lalahi na lano a tawiden la ye babe-luta. Impangako na kanan Abraham yatew, aliwan ulita anhumbongen nay Bibilin, no aliwan ulita imbilang na yan Apo Dioh a

† 4:8 Kakanta 31:1-2. ‡ 4:9 Genesis 15:6.

matoyngong uli ha pamteg na. ¹⁴ Ta no hilay ampanumbong bengat nin Bibilin ye mānawid nin impangako nan Apo Dioh, homain yaynan kalakwan ye pamteg boy homain ana met hilbi ye pangako na. ¹⁵ Ta hiyay Bibilin ye hangkan nin pangapoot nan Apo Dioh kanlan ahe ampanumbong nin yati. Ta no homain Bibilin, homain met malabag nin tao.

¹⁶ Kaya-bay hilay kaganaan a lalahi nan Abraham, no mamteg hila met kanan Apo Dioh, homain hapo a matanggap lan luboh ye kangedan a impangako na. Ta hiyabay ye pinagkabapa tawon kaganaan a ampamteg, aliwan bengat kanlan hakop nin Bibilin a hilay Jujudio, no aliwan agya met hilay aliwan Judio. ¹⁷ Ta wanae ye naihulat a Habi nin Dioh, “Dinyag katan bapa nin malabong a nanahyon.”§ Kaya-bay hiyabay ye bapa tawo ha adapan nan Apo Dioh a ampamtegan na, hiyay Dioh a ampami-ay nin nangamatey boy ampamalhowa nin babagay a ahe po napalhowa hatew.

¹⁸ Hiyay Abraham, agya ahe ya magkaanak ta toatoaen yayna, ampamtegan nan teed ye pangako nan Apo Dioh a mag-ilyadi yan bapa nin malabong a nanahyon. Ta wanae ye hinabi nan Apo Dioh kana, “No way-omen kalabong ye bibitoen ha langit, ket wanabay hila met kalabong ye lalahi mo.”* ¹⁹ Hiyay Abraham, agya tanda na a toatoaen yayna, ta magatoh anay taon na hatew boy tanda na met a baug yay Sara a ahawa na, ket ahe ya bega kinumapey

§ 4:17 Genesis 17:5. * 4:18 Genesis 15:5.

ye pamteg na. ²⁰ Boy ahe ya nagluwaluwa a tupaden nan Apo Dioh ye impangako na kana, no aliwan lalo ana ingat kinumhaw ye pamteg na. Ket nanggalang ya kanan Apo Dioh, ²¹ ta angkahigudo nan peteg Abraham a tupaden nan Apo Dioh ye pangako na. ²² Kaya-bay uli ha pamteg na, imbilang na yan matoyngong Apo Dioh. ²³ Noba hiyay habi a wanae, “imbilang na yan matoyngong Apo Dioh,” aliwan bengat yay Abraham ye andektan na, ²⁴ no aliwan agya hikitawo met, ta ampamteg kitawo met kanan Apo Dioh a nami-ay uman kanan Apo tawon Jesu Cristo. ²⁵ Intubol na yan Apo Dioh ye Apo Jesu Cristo a matey bilang kabayadan nin kakahalananan tawo boy bini-ay na yan uman ta-omen kitawo maibilang a matoyngong ha pamilew nan Apo Dioh.

5

Hiyay Dawa nin Pagkaitoyngong

¹ Kaya-bay ulita naibilang kitawoynan matoyngong makauli ha pamteg tawo kanan Apo Jesu Cristo, ket nipaykahundo kitawoyna kanan Apo Dioh. ² Ta makauli kanan Apo Jesus boy ha pamteg tawo kana, angkadihaan tawoyna ye kangedan nan Apo Dioh. Boy angkaaliket kitawo, ta main kitawoynan kahigudowan a milamo ha kadangalan na. ³ Aliwan bengat yain. Angkaaliket kitawo met ha angkadihaan tawon kaidapan, ta tanda tawo a ampakaibyay yan pangikpe. ⁴ Boy tanda tawo met a hiyay pangikpe, ket ampakaibyay yan manged a pangugali. Ket

no manged yay pangugali tawo, main kitawon kahigudowan a tupaden nan Apo Dioh ye impangako na. ⁵ Ket ahe kitawo milawan nin yatin kahigudowan tawo, ta luboh naynan impadiha Apo Dioh ye pangado na kantawo makauli ha Ihpiditon Dioh a in-ibyay na kantawo.

⁶ Ta ahe tawo mababa a iligtah ye hadili tawo ha kapaduhaan. Ket ha panaon a intaning nan Apo Dioh, natey yay Apo Jesus ha ikanged tawon māgkahalanan. ⁷ Maidap makakit nin taon nakahadya a matey ha ikaligtah nin taon matoyng. Kadihko ha manged a tao, main, noba ahe ko angkahigudo. ⁸ Noba hiyay Apo Dioh, nakiduma ya, ta ha māgkahalanan kitawo po, pinaptegan nayna ye pangado na kantawo makauli ha pangitubol na kanan Cristo a matey ha ikanged tawo. ⁹ Haanin, ulita imbilang na kitawoynan matoyng Apo Dioh makauli ha daya nan Apo Jesu Cristo a tinumulo ha natey ya, lalalo tawoynan angkahigudo a miligtah kitawo ha poot nan Apo Dioh makauli kanan Cristo. ¹⁰ Hatew, kaaway na kitawon Apo Dioh. Noba makauli ha pagkamatey nan Apo Jesus a Anak na, naikahundo kitawo kana. Ket haanin, ta nabi-ay yan uman ye Apo Jesu Cristo, lalalo tawoynan angkahigudo a miligtah kitawo ha kapaduhaan. ¹¹ Aliwan bengat yain. Mag-aliket kitawo po kanan Apo Dioh, ta makauli kanan Apo tawon Jesu Cristo, naikahundo kitawoyna kana.

Hiyay Adan boy hiyay Apo Jesu Cristo

¹² Hiyay Apo Dioh, main yan bilin kanan Adan. Noba nilabag nan Adan ye bilin. Ket uli ha panlabag nan Adan, nagkamain nin kahalanan ihti ha babe-luta. Ket uli ha kahalanan, nagkamain met nin kamateyan. Kaya-bay matey ye kaganaan a tatao, ta nagkahalanan hilan kaganaan. ¹³ Hatew, bayo na po in-ibyay Apo Dioh ye Bibilin kanan Moises, ampagkahalanan hilaynay tatao ihti ha babe-luta. Noba ahe na po imbilang Apo Dioh a kahalanan yatew, ta homain po Bibilin. ¹⁴ Agya wanabay man, kaganaan a tatao paibat kanan Adan angga kanan Moises, ket nangamatey hila, agya ahe hila nagkahalanan nin omen ha kahalanan nan Adan a panlabag nin bilin nan Apo Dioh.

Hiyay dinyag nan Adan, malabong ye naibyay na ha kaganaan a tatao. Hiyay dinyag nan Apo Jesus, malabong met ye naibyay na ha kaganaan a tatao. ¹⁵ Noba hiyay dinyag nan Apo Jesus, lumbo ya ha dinyag nan Adan. Ta uli ha panlabag nan Adan ha bilin nan Apo Dioh, nagkamain nin kamateyan ye malabong a tatao. Noba makauli kanan Apo Jesu Cristo, anhumbol ye kangedan boy digalo nan Apo Dioh kanlan kalabongan a tatao. ¹⁶ Boy lumbo met ye naibyay nin digalo nan Apo Dioh dinan ha panlabag nan Adan. Ta hiyay panlabag na, nakaibyay yan kapaduhan. Noba hiyay digalo a in-ibyay nan Apo Dioh, agya malabong ye kakahalanan, nakaibyay yan kapatawadan. ¹⁷ Makauli ha panlabag nan Adan, kaganaan a tatao ket matey. Noba makauli ha dinyag nan Apo Jesu Cristo, hilay kaganaan a tataon nananggap nin anhumbol a kangedan

boy digalo nan Apo Dioh a pangibilang nan matoyng kanla, ket magbi-ay hilan manambot ha kahalanan boy kamateyan.

¹⁸ Hiyay panlabag nin maghay tao a hiyay Adan, ket nakaibyay yan kapaduhaan ha kaganaan. Noba hiyay matoyng a dinyag nin maghay tao a hiyay Apo Jesus, ket nakaibyay yan kapatawadan boy bayon bi-ay ha kaganaan.

¹⁹ Ta no malabong hilay imbilang nan Apo Dioh a māgkahalanan makauli ha panlabag nan Adan, malabong hila met ye ibilang na a matoyng makauli ha panumbong nan Apo Jesus nin kalabayan nan Apo Dioh.

²⁰ In-ibyay nan Apo Dioh kanlan tatao ye Bibilin ta-omen la matandaan no way-omen kalabong ye kahalanan la. Noba agya anlumabong ye kakahalanan lan tatao, ket lalalo ana met anlumabong ye kangedan nan Apo Dioh.

²¹ Hiyay kahalanan a anti ha kaganaan a tatao, ket nakaibyay yan kamateyan. Noba makauli ha kangedan nan Apo Dioh, hilay ampakimamagha kanan Apo tawon Jesu Cristo, ket imbilang na hilaynan matoyng ta-omen hila mabyayan nin bi-ay a homain anggaan.

6

Hiyay Bayon Bi-ay kanan Cristo

¹ Haanin, maka ulinan hinabi ko yatew, ket habiyen yo met ye wanae, “Higi awod! Magpahulong kitawon manyag nin kahalanan ta-omen ya po lalo lumabong ye kangedan nan Apo Dioh kantawo.” ² Noba aliwan wanabay, ta homain

ana kantawo ye kapalyadiyan nin kahalanan! Way-omen kitawo po pahulong a manyag nin kahalanan? ³ Tanda yo a ha nabawtihmowan kitawoyna kanan Apo Jesus, nailabon kitawo ha kamateyan na. ⁴ Kaya-bay ha nabawtihmowan kitawo, bilang kitawoynan natey boy nailbeng a kalamo nan Cristo. Ket no way-omen a nabi-ay yan uman ye Apo Jesus makauli ha makhaw a kapalyadiyan nan Bapa tawon Dioh, magbi-ay kitawoyna met ha bayon bi-ay.

⁵ Ta no nailabon kitawo ha pagkamatey nan Cristo, homain hapo a mabi-ay kitawo met uman a omen ha pagkabi-ay nan uman. ⁶ Tanda tawoyna a hiyay alan a pangugali tawo, ket nailabon yayna kanan Cristo a naipako ha kodoh ta-omen matey ye kalabayan nin laman tawo. Ket ahe kitawoynan ipoh nin kahalanan. ⁷ Ta hiyay taon natey ana, ket ahe yayna magkaha-lanan. ⁸ Haanin, ulita natey kitawon kalamo nan Cristo, ampamtegan tawo a mabi-ay kitawo met uman a omen kana. ⁹ Ta tanda tawo a hiyay Cristo, ket nabi-ay yan uman boy ahe yayna matey. Homain anan kapalyadiyan ye kamateyan kana. ¹⁰ Ha natey ya, impipinghan nay kapatawadan nin kakahalanan nin kaganaan a tatao. Noba haanin, angkabi-ay yayna ha ikadanggal nan Apo Dioh. ¹¹ Kaya-bay haanin, ulita ampakimamagha kawoyna kanan Apo Cristo Jesus, ibilang yo a natey kawoyna tungkol ha panyag nin kahalanan, noba ampagbi-ay kawo ta-omen maghilbi kanan Apo Dioh.

¹² Adi yoynan ipaluboh a mipaem ha kahalanan ye laman yon main kamateyan ta-omen

yo ahe mahumbong ye mangaloke a kalabayan na. ¹³ Boy adi yoyna met anggawien ye agya hinyaman a pahen nin laman yo a manyag nin kahalanan, no aliwan bilang taon natey ana a nabyayan nin bayon bi-ay, ipagawi yoynan luboh kanan Apo Dioh ye laman yo a manyag nin matoyngong. ¹⁴ Ta ahe na kawoynan ipoh nin kahalanan boy ahe na kawoynan hakop nin Bibilin, no aliwan hakop kawoynan kangedan nan Apo Dioh.

Ipoh nin Katoynongan

¹⁵ Haanin, maka main ampangihip kanyo nin wanae, “Ulita ahe na kitawoynan hakop nin Bibilin, no aliwan hakop na kitawoynan kangedan nan Apo Dioh, malihway kitawoynan manyag nin kahalanan, kali?” Aliwan wanabay! ¹⁶ Ahe yo nayi tanda a no pahakop kawo ha agya hinyaman, ket ipoh na kawon napahakopan yo? No pahakop kawo ha kahalanan, ket ipoh na kawon kahalanan a mangiugot kanyo ha pagkaihyay makanoman kanan Apo Dioh. Noba no pahakop kawo kanan Apo Dioh, ipoh na kawo met Apo Dioh a mangiugot kanyo ha matoyngong a pagbi-ay. ¹⁷ Hatew, ipoh na kawon kahalanan. Noba haanin, halamat kanan Apo Dioh, ta luboh ha puho yoynan anhumbongen ye kaptegan a naiadal ana kanyo. ¹⁸ Napalihway kawoyna paibat ha kapalyadiyan nin kahalanan. Ket haanin, ipoh na kawoynan katoynongan.

¹⁹ Gawien kon alimbawa ye tungkol ha ipoh ta-omen yo mataloh matalohan ye labay kon habiyen. Hatew, impahakop yoy hadili yo bilang

ipoh ha panyag nin kadinatan boy kalok-an. Noba haanin, ipahakop yoynay hadili yo bilang ipoh nin katoynongan ta-omen kawo magbi-ay a homain kahalanan.

²⁰ Ha ipoh na kawo po nin kahalanan, ket homain kawon ihip a manyag nin matoyng. ²¹ Ket hinyay pakinabang yo ha alan yon pagbi-ay? An-ikading-ey yoyna haanin ye didinyag yo hatew, kali? Boy hiyay kalakwan lan hilatew ket pagkaihyay makanoman kanan Apo Diah. ²² Noba haanin, napalihway kawoyna ha kapalyadiyan nin kahalanan boy ipoh na kawoynan Apo Diah. Ket hiyay kalakwan nin yati, ampagbi-ay kawoyna a homain kahalanan. Hiyay kalakwan met nin ampagbi-ay a homain kahalanan ket bi-ay a homain anggaan. ²³ Ta hiyay katumbae nin kahalanan ket pagkaihyay makanoman kanan Apo Diah. Noba bi-ay a homain anggaan ye an-idigalo nan Apo Diah kanlan ampakimamagha kanan Cristo Jesus a Apo tawo.

7

Homain yaynan Kapalyadiyan ye Bibilin

¹ Hikawon kakatongno ko, homain hapo a tanda yoynay Bibilin a impahulat kanan Moises. Tanda yo bayna a legan angkabi-ay ye maghay tao, ket hakop ya nin Bibilin. ² Alimbawa, hiyay anti ha Bibilin tungkol ha miahawa, legan angkabi-ay ya po ye ahawa nan babayi, ket hakop na yan ahawa na. Noba no matey yaynay ahawa na, ket malihway yaynay babayi ha

bibilin tungkol ha miahawa. Kaya-bay malyadi yaynan makiahawan uman ha kanayon a laki. ³ Haanin, no makiahawa ya ha kanayon a laki legan angkabi-ay ya po ye ahawa na, ket ampagkahalanan yayna nin pamakilaki. Noba no natey yaynay ahawa na, malihway yaynay babayi ha bibilin nin tungkol ha miahawa. Ket no makiahawa yan uman, ahe yaynan magkahalanan nin pamakilaki.

⁴ Wanabay met ye labay kon habiyen, kaka-tongno ko. Ha nailabon kawo ha pagkamatey nan Cristo, napalihway kawoyna ha kapalyadiyan nin Bibilin. Ket haanin, konin na kawoynan Apo Jesu Cristo a nabi-ay uman tamen kitawo manyag nin manganged a ikadanggal nan Apo Dioh. ⁵ Ha ampagbi-ay kitawo po ha kalabayan nin laman tawo, hiyay mangaloke a tanam a ampanakop nin laman tawo, ket nilumalo ya po uli ha Bibilin. Kaya-bay ampanyag kitawo nin mangaloke a mangiugot kantawo ha pagkaihyay makanoman kanan Apo Dioh. ⁶ Noba haanin, ulita nailabon kitawoyna kanan Cristo ha pagkamatey na, napalihway kitawoyna ha kapalyadiyan nin Bibilin a anhum-bongen tawo. Kaya-bay haanin, ampaghilbi kitawoyna kanan Apo Dioh ha bayon bi-ay makauli ha Ihpidito na, aliwan makauli ha panumbong nin Bibilin.

Hiyay Bibilin boy hiyay Kahalanan

⁷ Maka main ampanghip nin wanae, “Maloke manayti ye Bibilin, ta ampakaibyay yan

kahalanan.”* Ah, aliwan wanabay! Ta no homain Bibilin, ahe ko dayin natandaan no hinyay kahalanan. Alimbawa, no ahe na hinabi ha Bibilin, “Adi ka ampagakokoh”, ahe ko met dayi natandaan a kahalanan manayti ye pangakokoh. ⁸ Noba uli ha Bibilin, natandaan ko a anti kangkoy kaganaan a kalahin pangakokoh. Ta no homain Bibilin, ket homain kitawo met pagkahalananan. ⁹ Hatew, ampagbi-ay akon homain tinanda nin tungkol ha kahalanan. Noba ha natandaan koyna ye Bibilin, natandaan ko a ampagkahalanan ako met manayti boy nauhgaan akoyna nin homain anggaan a pagkaihyay kanan Apo Dioh. ¹⁰ Natandaan ko po a hiyay Bibilin a nabaan kon ampakaibyay kangko nin bi-ay a homain anggaan, ket pagkaihyay makanoman kanan Apo Dioh met manayti ye naibyay kangko. ¹¹ Kaya-bay natalingo ko, ta ahe ko hila angkahumbong ye kaganaan a bibilin. Ket nauhgaan akoyna nin homain anggaan a pagkaihyay kanan Apo Dioh. ¹² Agya wanabay man, hiyay Bibilin, ket ibat ya kanan Apo Dioh. Boy hiyay balang anhabiyen nin Bibilin ket matoyngong, manged boy ibat ya kana.

¹³ Maka main ampangihip nin wanae, “Ah, hiyay labay habiyen awod, hiyay manged a Bibilin nan Apo Dioh ye ampakaihyay kangko kana makanoman!” Ahe! Hiyay kakahalanan ko ye ampakaihyay kangko kana. Ta makauli ha manged a Bibilin nan Apo Dioh, nauhgaan akon pagkaihyay makanoman kana. Kaya-bay uli ha

* **7:7** Exodo 20:17; Deuteronomio 5:21.

Bibilin, natandaan ko no way-omen ya kaloke ye kahalanan.

Hiyay Luwa a Kahahaad nin Tao

¹⁴ Tanda tawo a hiyay Bibilin, ket ibat ya ha Ihpediton Dioh. Noba tao kon bengat a ipoh nin kahalanan. ¹⁵ Ahe ko angkatalohan ye hadili ko. Ta ahe ko angkadyag ye manganged a labay kon diyagen, no aliwan hilay mangaloke a ahe ko labay diyagen ye angkadyag ko. ¹⁶ Haanin, ta natandaan ko a hilay mangaloke a ahe ko labay diyagen ye angkadyag ko, ambalayen ko a manged ye Bibilin. ¹⁷ Kaya-bay aliwan hiko ye peteg a ampanyag nin maloke, no aliwan hiyay kalabayan nin laman ko a magkahalanan. ¹⁸ Tanda ko a homain manged ha laman ko. Ta agya labay koy manyag nin manged, ket ahe koya angkadyag. ¹⁹ Ta hiyay angkadyag ko ket aliwan hiyay manged a labay ko, no aliwan hilay mangaloke a ahe ko labay diyagen. ²⁰ Haanin awod, no andiyagen ko ye mangaloke a ahe ko labay diyagen, aliwaynan hiko ye ampanyag, no aliwan hiyay kalabayan nin laman ko a magkahalanan.

²¹ Kaya-bay yabayti ye natuklahan ko tungkol ha hadili ko. No labay koy manyag nin manged, anlumetlet ya met ye kalok-an a anti kangko. ²² Ha puho ko, angkaaliketan koy Bibilin nan Apo Dioh. ²³ Noba main lumbo a kapalyadiyan a ampamatige ha laman ko a kumuntada ha ihip ko. Yati ye kapalyadiyan nin kahalanan a anti ha laman ko. ²⁴ Koynan kakalunoh ye kahahaad

ko! Hiyay kalabayan nin laman ko ye ampangilakew kangko ha pagkaihyay makanoman kanan Apo Dioh. Aya lagi ye makapiligtah kangko? ²⁵ Halamat kanan Apo Dioh. Hiyabay ye mangiligtah kangko makauli kanan Jesu Cristo a Apo tawo!

Wanae awod ye kahahaad ko. Hiyay ihip ko, ipoh yan Bibilin nan Apo Dioh. Noba hiyay laman ko, ipoh yan kapalyadiyan nin kahalanan.

8

Hiyay Pagbi-ay makauli ha Ihpiditon Dioh

¹ Kaya-bay haanin, hilay ampakimamagha kanan Apo Cristo Jesus, ket ahe na hilaynan uhgaan a mapaduhaan Apo Dioh. ² Ta makauli ha pamakimamagha tawo kanan Apo Cristo Jesus, ket napalihway kitawoyna ha kapalyadiyan nin kahalanan boy ha pagkaihyay makanoman kanan Apo Dioh makauli ha kapalyadiyan nin Ihpiditon Dioh a ampamyay bi-ay. ³ Hiyay Bibilin, ahe ya ampakaalih nin kapalyadiyan nin kahalanan ha bi-ay tawo, uli ha kakapeyan nin laman tawo, no aliwan hiyay Apo Dioh ye nangalih nin kapalyadiyan nin kahalanan makauli ha pangitubol na nin hadili nan Anak a in-anak a omen ha taon māgkahalanan bilang hagpa kana ta-omen na alihen ye kakahalanan nin tao. Wanabay na yan inalih Apo Dioh ye kapalyadiyan nin kahalanan kantawo. ⁴ Dinyag nan Apo Dioh yatew ta-omen matupad ye an-ipadyag nin Bibilin kantawon aliwaynan ampagbi-ay ha

kalabayan nin laman tawo, no aliwan ampagbi-ay ana ha kalabayan nan Ihipiditon Dioh.

⁵ Ta hilay tataon ampagbi-ay ha kalabayan nin laman, homain hilaynan kanayon a an-hipen, no aliwan hiyay kalabayan nin laman la. Noba hilay tataon ampagbi-ay ha Ihipiditon Dioh, homain hilaynan kanayon a an-hipen, no aliwan hiyay kalabayan nin Ihipiditon Dioh.

⁶ Hiyay kalakwan nin panumbong ha kalabayan nin laman ket pagkaihyay makanoman kanan Apo Dioh. Noba hiyay kalakwan nin panumbong ha Ihipiditon Dioh ket katanaan boy bi-ay a homain anggaan. ⁷ Ta ayaman a ampanumbong ha kalabayan nin laman, ket kahulog na yan Apo Dioh. Ahe na bega labay a humbongen ye Bibilin nan Apo Dioh boy ahe na mababa a humbongen.

⁸ Kaya-bay hilay tataon ampagbi-ay ha kalabayan nin laman la, ket ahe laya bega mapaaliket ye Apo Dioh.

⁹ Noba hikawo, ahe kawoyna ampagbi-ay ha kalabayan nin laman yo, no aliwan ampagbi-ay kawoyna ha kalabayan nin Ihipiditon Dioh, ta anti yayna kanyoy Ihipiditon Dioh. No hiyay maghay tao ket ahe ya kana ye Ihipidito nan Cristo, ahe na yan taon Cristo. ¹⁰ Haanin, ta anti yaynay Cristo kanyo, agya matey yay laman yo uli ha kahalanan, hiyay Ihipiditon Dioh, ket biyan na kawon bi-ay a homain anggaan, ta imbilang na kawoynan matoyng Apo Dioh.

¹¹ Ket ulita nikakaanti yayna kanyo ye Ihipiditon Dioh a nami-ay uman kanan Cristo, hiya met ateed ye mami-ay uman nin laman yon matey makauli ha Ihipidito na a mikakaantina kanyo.

¹² Kaya-bay kakatongno ko, katapulan a magbi-ay kitawoyna ha kalabayan nin Ihpiton Dioh, aliwan ha kalabayan nin laman tawo. ¹³ Ta no ampagbi-ay kawo ha kalabayan nin laman tawo, mihiyay kawo kanan Apo Dioh. Noba no itgen yoynay panyag nin kalabayan nin laman makauli ha kapalyadiyan nin Ihpiton Dioh, ket mabi-ay kawo makanoman. ¹⁴ Ta hilay kaganaan a tataon an-ibagnoh nin Ihpiton Dioh, ket aanak na hilaynan Apo Dioh. ¹⁵ Ta hiyay in-ibyay nan Apo Dioh kanyo, aliwan maghay ihpidito a manyag ana man kanyon angkalimo, no aliwan Ihpido na a nanyag kanyon aanak na. Kaya-bay haanin, makauli ha Ihpiton Dioh, malyadi tawo yaynan ingaten “Bapa” ye Apo Dioh. ¹⁶ Hiyay Ihpiton Dioh boy ihpidito tawo ket padihon ampamapteg a aanak na kitawoynan Apo Dioh. ¹⁷ Ulita aanak na kitawoyna, makipanawid kitawo met kanan Cristo nin kaganaan a intaladan nan Apo Dioh. Noba katapulan a magdiha kitawo nin kaidapan a omen kanan Cristo hatew ta-omen kitawo met lano mapadanganan a kalamo na.

Hiyay Mamanged a Bi-ay lano

¹⁸ No hikon bengat, hilatin kaidapan a angkadihaan tawo haanin, homain bali kangko no ihipen ko ye kadanganan a ibyay nan Apo Dioh kantawo lano. ¹⁹ Ta hilay kaganaan a pinalhowa na, ket angkahabek hilaynan ampongagad nin pangipatanda nan Apo Dioh nin aanak na. ²⁰ Ta hilay kaganaan a palhowa na, ket ahe la naabot ye kahahaad a labay nan Apo Dioh kanla. Nalyadi

yati, aliwan ulita yabayti ye kalabayan la, no aliwan kalabayan nan Apo Dioh. Agya wanabay man, main po ateed kahigudowan a ²¹ hilay kaganaan a pinalhowa na, ket palihwayen na hila ha kapalyadiyan nin kamateyan boy pagkabata. Ket ilamo na hila kanlan aanak na ha manged a kahahaad la. ²² Tanda tawo a paibat hatew angga haanin, hilay kaganaan a pinalhowa na, ket ampangaleng-eng hila uli ha tubat a kaidapan a omen ha maghay babayin anlamlaman. ²³ Aliwan bengat hilain. Ta agya hikitawo met a nananggap nin Ihpidoon Dioh a bilang unan digalo nan Apo Dioh, ket ampangaleng-eng kitawo met legan an-agaden tawo ye pamayo na nin laman tawo boy hiyay pangipatanda nan Apo Dioh a aanak na kitawo. ²⁴ Paibat ha naligtah kitawoyna, yati ye anhigudowen tawo.* Noba no hiyay anhigudowen tawo ket antina kantawo, ahe ana anhigudowen, ta antinabay kantawo. ²⁵ Noba no hiyay anhigudowen tawo ket homain po, mag-anoh kitawon mangagad.

²⁶ Wanabay met ha kakapeyan tawo. An-haglanan na kitawon Ihpidoon Dioh, ta ahe tawo tanda no hinyay huhton ipakigwang kanan Apo Dioh. Noba hiyay Ihpidoon Dioh, ket an-ipakihabi na kitawo kanan Apo Dioh makauli ha pangialeng-eng na nin ahe tawo tanda a habiyen. ²⁷ Ket hiyay Apo Dioh a ampakabokitkit nin anti ha ihip nin tao, tanda na met ye an-hipen nin Ihpidoon na. Ta hiyay Ihpidoon

* **8:24** *Paibat ha naligtah kitawoyna, yati ye anhigudowen tawo.* Malyadi met a hiyay labay habiyen ket “Uli yatin kahigudowan, ligtah kitawoyna.”

Dioh, an-ipakikwaan na hilay pagtao nin Dioh ha kalabayan nan Apo Dioh.

²⁸ Boy tanda tawo a hiyay Apo Dioh, ket papalyadiyen nay kaganaan ha ikanged lan ampangado kana a hinagyat na a pagtao na uli ha kalabayan na. ²⁹ Ta hatew po, hiyay Apo Dioh ket tanda na hilaynan alan no aya hilay pagtao na boy tinuga na hilayna a mag-ilyadin omen kanan Anak na a hiyay Apo Jesus. Ha wanabay, hiyay Apo Jesus ye pinagkapunganay nin malabong a mikakatongno. ³⁰ Ket hilay tinuga nan Apo Dioh hatew po, hinagyat na hila a mag-ilyadin aanak na. Ket hilay hinagyat na, imbilang na hilaynan matoyng. Ket hilay imbilang na a matoyng, binyanan na hilan kadangalan.

Hiyay Pangado nin Dioh a An-ipakit na makauli kanan Apo Jesu Cristo

³¹ Kaya-bay no pakaihipen tawon manged hilatin didinyag nan Apo Dioh kantawo, mahabi tawo a ulita hiyay Apo Dioh ket antupigan na kitawo, homain bega makahambot kantawo. ³² Hiyay Apo Dioh, ket ahe naya inhiblet ye hadili nan Anak, no aliwan in-ibyay na yan matey ha ikanged tawo. Kaya-bay homain hapo a ibyay na met kantawo ye kaganaan. ³³ Homain anan mamada kantawon pinili nan Apo Dioh, ta hiyay nabay met Apo Dioh ye nangibilang kantawo a matoyng. ³⁴ Homain ana met manuhga kantawo a mapaduhaan, ta hiyay nay Apo Jesu Cristo ye napaduhaan nin kamateyan bilang kahagili tawo. Aliwan bengat yain, nabi-ay ya po uman boy anti yayna ha dapit

wanan nan Apo Dioh boy an-ipakihabi na kitawo kana. ³⁵ Homain anan makapihyay kantawo ha pangado nan Cristo, agya kagulowan, kaidapan, pangipaloke, bitil, kaloh-okan, kahangilan, agya kamateyan. ³⁶ Ta wanae ye naihulat a Habi nin Dioh,

“Uli kammo, lanang la kayin antangkaen. Ba-mo kayin tupan hapoen.”†

³⁷ Noba agya po man wanabay ye angkalyadi kantawo, homain hapo a luboh kitawon manambot makauli ha haglap nan Cristo a ampagado kantawo. ³⁸⁻³⁹ Ta angkahigudo tawo a homain anan bega makapihyay kantawo ha pangado nan Apo Dioh, agya kamateyan man o bi-ay, hilay aanghil man o maloke a ihpidito, hilay angkalyadi haanin o hilay malyadi lano, hilay main kapalyadiyan o hilay anti ha katatagayan o hilay anti ha lale-luta, o agya hinyaman ha kaganaan a pinalhowa. Homain hinyaman ye makapihyay kantawo ha pangado nan Apo Dioh a an-ipakit na makauli kanan Cristo Jesus a Apo tawo.

9

Hiyay Apo Dioh boy hilay Israelita

¹ Pakaihipen yon manged yatin habiyen ko kanyo bilang nakimamagha kanan Cristo. Ahe ako ampanago. Ampaptegan nin Ihipiditon Dioh ha ihip ko a peteg yatin habiyen ko. ² Angkalele akon tubat boy lanang angkahindak, ³ uli kanlan kakatongno a kapadiho kon Jujudio a ahe

† 8:36 Kakanta 44:22.

ampamteg kanan Apo Jesus. No malyadi dayi, hikoyna tana ye tuboyan nan Apo Dioh boy maihyay kanan Cristo, dapot tana miligtah hila. ⁴ Hila ye kapadiho kon Israelita a imbilang nan Apo Dioh a aanak na boy impakit na kanla ye kahnagan na. Nanyag ya po nin kahundoan kanla boy binyan na hilan Bibilin. Inadalan na hilan peteg a panggalang boy malabong ye impangako na kanla. ⁵ Hiyay Abraham, Isaac boy Jacob, ket hilabay ye nangaunan tutoa la. Ket ha nianak yay Cristo, in-anak yan lahi la. Ket hiyay Cristo a Dioh a makapalyadiyan ha kaganaan, katapulan a galangen yan makanoman! Amin.

⁶ Agya kalabongan kanlan lalahi nan Israel ket ahe namteg kanan Apo Jesus, aliwan labay habiyen a ahe natupad ye pangako nan Apo Dioh. Ta aliwan kaganaan a lahi nan Israel ket naibilang kanlan pinili nan Apo Dioh. ⁷ Boy aliwa met kaganaan a nangibat kanan Abraham ket naibilang a lalahi nan Abraham. Ta wanae ye hinabi nan Apo Dioh kanan Abraham, “Hilay lalahi nan Isaac bengat ye maibilang a lalahi mo.”* ⁸ Hiyay labay habiyen, aliwan kaganaan a aanak nan Abraham ket naibilang a aanak nin Dioh, no aliwan hilay nianak bengat makauli ha pangako nan Apo Dioh kana. ⁹ Ta wanae ye impangako nan Apo Dioh kanan Abraham, “Lano ha pag-udong ko, ha wanabay met ateed a panaon, ket main yaynan anak a laki ye Sara a ahawa mo.”†

¹⁰ Aliwan bengat yatew. Ta wanabay met

* 9:7 Genesis 21:12. † 9:9 Genesis 18:10; 18:14.

ye nalyadi kanlan kambal a aanak nan Rebeka kanan Isaac a toa mi. An-ipakit nan Apo Dioh a aliwan kaganaan a lahi nan Abraham ket imbilang nin Dioh a aanak na. ¹¹⁻¹² Ta bayo hila po mianak ye kambal boy bayo hila po makadyag nin manged o maloke, hinabi naynan Apo Dioh kanan Rebeka, “Hiyay makaagat, paghilbiyan na yay makaydeng[†].”[§] Nuna naynan hinabin Apo Dioh yatew bayo hila po nakadyag nin manged o maloke ta-omen mapaptegan a makauli bengat ha monikala nan Apo Dioh ye pamili na nin makaydeng, aliwan uli ha manged a didiyag na. ¹³ Ta wanae ye naihulat a Habi nin Dioh, “Hiyay Jacob a makaydeng, ket inado ko. Noba hiyay Esau a makaagat, ket kinahulog ko.”*

¹⁴ Uli kananyatew, maka habiyen layna met nin kanayon, “Aliwan matoyong ye pamili nan Apo Dioh.” Yo, aliwan wanabay! ¹⁵ Ta hinabi nan Apo Dioh kanan Moises, “Ingalowan ko hilay labay kon ingalowan.

Kalunohan ko hilay labay kon kalunohan.”[†]
¹⁶ Kaya-bay makinang a hiyay pamili nan Apo Dioh, ket uli ha ingalo na, aliwan uli ha kalabayan o manganged a didiyag nin tao. ¹⁷ Ta wanae ye nakahulat a hinabi nan Apo Dioh kanan poon nin Egipto, “Dinyag katan poon ta-omen ko maipakit ye kapalyadiyan ko boy maipatanda ye ngalan ko ha kaganaan a tatao ha babe-luta makauli ha diyagen kon laban

[†] **9:11-12** *makaydeng*: ha kaugalian lan Jujudio, hiyay makaydeng ye maghilbi ha makaagat. [§] **9:11-12** Genesis 25:23.

* **9:13** Malakias 1:2-3. [†] **9:15** Exodo 33:19.

kammo.”[†] ¹⁸ Kaya-bay angkaingalowan na hilan Apo Dioh ye labay nan ingalowan. Ket ampabyangen na met ye ō lan labay nan pabyangen.

Hiyay Poot boy Ingalo nan Apo Dioh

¹⁹ Maka an-hipen met nin nangaano kanyo, “No wanabay, taket man awod ta ampakahalananen nan Apo Dioh ye tatao? Ket homain met makahaad nin kalabayan na.” ²⁰ No wanabay ye an-hipen yo, aya kan magngaya a magdiklamo kanan Apo Dioh? Tao kan bengat a pinalhowa na. Malyadi nayi a habiyen nan pinalhowa kanan namalhowa kana, “Taket ta pinalhowa mo kon wanae?§” ²¹ Ta hiyay mandamili nin koden, main yan katulidan a manyag nin luway kalahin koden ha maghay kaakop a pita. Hiyay maghay koden, nakataladan yan panghangaili. Ket hiyay magha met, magawi yan minamangaamot.

²² Wanabay met ateed kanan Apo Dioh, ta main yan katulidan a manyag nin hinyaman a labay na. Main yan katulidan a mangipatanam nin poot na boy mangipakit nin kapalyadiyan na kanlan māgkahalanan a nakataning anan mapaduhaan. Noba agya nakataning hilaynan mapaduhaan, ket ampagpahinhiyaan boy ampaganohan na hila po ateed Apo Dioh. ²³ Dinyag na yatew ta-omen na ipakit ye tubat a kangedan na kanlan tataon angkaingalowan na a intaladan na hatew po a padangalan na. ²⁴ Ket kabilang kitawoyna kanlan Jujudio boy aliwan Judio a

[†] **9:17** Exodo 9:16. § **9:20** Isaias 29:16; 45:9.

hinagyat na a pagtao na. ²⁵ Ta wanae ye impahabi na kanan podopita Hosea,
 “Hilay aliwa kon tao hatew, habtan ko hilaynan ‘tatao ko’.

Boy hilay tataon ahe ko an-adoen hatew, ket habtan ko hilaynan ‘an-adoen ko’.”*

²⁶ Boy “ihtewbay a lugal ye nangihabiyen nan Apo Dioh, ‘Aliwa katawon tatao.’

Ket ihtewbay met ateed a lugal ye pangihabiyen na kanla, ‘aanak na hilan Apo Dioh a angkabi-ay.’ ”†

²⁷ Ket hiyay tungkol met kanlan Israelita, hinabi nan podopita Isaias,

“Hilay lalahi nan Israel, agya po man omen hila kalabong nin langhi ha dagat, ket makakandin bengat ye miligtah kanla.

²⁸ Ta tampol boy genap nan yadien Apo Dioh ye pamaduha na

kanlan tatao ha babe-luta.”‡

²⁹ Hinabi na met Isaias,

“Hiyay Apo a Makapalyadiyan, no homain yan impatla kanlan lalahi tawo, ket ahe kitawoyna met dayi haanin a omen ha babanwan Sodoma boy Gomorra a inapo na hatew.”§

Hiyay Israel boy hiyay Manged a Balita

³⁰ Yati ye labay kon habiyen. Hilay aliwan Judio, agya ahe la pinag-apehan ye pag-ilyadin matoyngong ha pamilew nan Apo Dioh, ket imbilang na hilan teed matoyngong Apo Dioh uli

* **9:25** Hosea 2:23. † **9:26** Hosea 1:10. ‡ **9:28** Isaias 10:22,23.

§ **9:29** Isaias 1:9.

ha pamteg la kanan Apo Jesus. ³¹ Noba hilay Jujudio, agya pinag-apehan lay maibilang a matoyng ha pamilew nan Apo Dioh makauli ha panumbong nin Bibilin, ket nilawan hila. Kaya-bay ahe na hila imbilang a matoyng. ³² Taket ta nilawan hila? Ta inapeh lay maibilang a matoyng makauli ha hadili lan didiyag, aliwan makauli ha pamteg. Nitubkok hila ha dapah a ampakapitubkokan. ³³ Ta wanae ye naihulat a Habi nin Dioh a tungkol kanan Cristo, “Bilewen yo! Mangikonin akon dapah ha Zion a ampakapitubkokan lan tatao.

Magha yan mayadet a dapah a ampakapilukoban la.

Noba hilay ampamteg kana, ket ahe hila mipading-ey.”*

10

¹ Kakatongno ko, hiyay labay ko boy anipakigwang ko kanan Apo Dioh, ket miligtah hila dayi ye kapadiho kon Jujudio. ² Ampaptegan ko a maapeh la yan labay paaliketen ye Apo Dioh. Noba ahe la tanda ye peteg a pamaaliket kanan Apo Dioh. ³ Ta ahe la tanda no wayomen ye pangitoyng nan Apo Dioh ha tao boy nanyag hilan hadili lan papadan. Kaya-bay ahe la hinumbong ye papadan nan Apo Dioh ta-omen maibilang a matoyng ye tao. ⁴ Ta hiyay Apo Jesu Cristo, naignap nayna ye tikihi nin Bibilin ta-omen hilay kaganaan a tataon mamteg kana, ket ibilang na hilan matoyng Apo Dioh.

* **9:33** Isaias 8:14; 28:16.

Hiyay Kaligtahan nin Kaganaan

⁵ Wanae ye inhulat nan Moises tungkol ha taon an-ibilang nan Apo Dioh a matoyng makauli ha Bibilin, “Hiyay taon ampanumbong nin kaganaan a bibilin, ket mabyayan yan bi-ay a homain anggaan.”* ⁶ Noba hiyay taon an-ibilang nan Apo Dioh a matoyng makauli ha pamteg na, wanae ye anhabiyen na, “Adi moyna an-hipen a katapulan main makew ha langit”† a mangwa kanan Cristo boy ipatanda na kammo ye papadan no way-omen ka maibilang a matoyng. ⁷ Boy “adi moyna met an-hipen a katapulan main makew ha bito”‡ a mangwa kanan Cristo. ⁸ Ta wanae ye nakahulat tungkol ha taon imbilang nan Apo Dioh a matoyng, “Hiyay Habi nin Dioh, anti yayna kanyo. Anti ya ha puho yo boy ampihabet yo yayna ha bebey yo.”§

Ket yatin Habi nin Dioh, homain kanayon no aliwan hiyay habi a tungkol ha pamteg a an-ipatanda mi. ⁹ No ipatanda mo ha adapan nin tatao a hiyay Apo Jesus ye Apo boy pamtegan mon luboh a bini-ay na yan uman Apo Dioh, ket miligtah ka ha pamaduha nan Apo Dioh. ¹⁰ Ta hiyay taon ampamteg nin luboh ha puho na kanan Apo Jesus, ibilang na yan matoyng Apo Dioh. Boy no ipatanda na ha adapan lan tatao a hiyay Apo Jesus ye Apo, ket miligtah ya. ¹¹ Ta yati ye naihulat a Habi nin Dioh, “Ayaman

* **10:5** Levitico 18:5. † **10:6** Deuteronomio 30:13. ‡ **10:7** Deuteronomio 30:13. § **10:8** Deuteronomio 30:12-14.

a ampamteg kana, ket ahe ya mipading-ey.”*

¹² Homain nakaidumaan ye Judio ha aliwan Judio. Ta mamagha ye Apo nin kaganaan boy ambiyan na hilan mahbol a kangedan ye kaganaan a ampakiiingalo kana. ¹³ Ta hiyay naihulat a Habi nin Dioh, ket wanae ya, “Ayaman a makiingalo kanan Apo, ket miligtah ya.”†

¹⁴ Noba way-omen hila makiingalo kana no ahe laya met ampamtegan? Boy way-omen hila mamteg kana no ahe la met nangean ye tungkol kana? Boy way-omen la mangan ye tungkol kana no homain met mangipatanda kanla? ¹⁵ Boy way-omen hila met mangipatanda no ahe hila met naitubol? Wanae ye naihulat a Habi nin Dioh tungkol kanlan naitubol, “Koynan kanged a bilewen ye panlumataeng lan mangipatanda nin manged a balita.”‡ ¹⁶ Noba aliwan kaganaan a nakange nin Manged a Balita ket namteg. Ta hatew po, hinabi naynan podopita Isaias, “Apo, makandin bengat ye namteg ha inadal mi.”§

¹⁷ Kaya-bay mamteg yan bengat ye tao no mange nay Manged a Balita a tungkol kanan Apo Jesu Cristo. Ket mange na yan bengat no main mangipatanda kana. ¹⁸ Noba maka main ampanghip nin wanae, “Peteg ya lagi a hilay Israelita ket ahe la po nangean ye Manged a Balita a tungkol kanan Cristo?” Aliwan peteg yatew! Nange layna! Ta wanae ye naihulat a Habi nin Dioh,

* **10:11** Isaias 28:16. † **10:13** Joel 2:32. ‡ **10:15** Isaias 52:7.

§ **10:16** Isaias 53:1.

“Niabot ana ha kaganaan a lulugal ye balita
boy nitayak ana ha kaganaan a lugal ihti ha
babe-luta.”*

19 Noba maka main ampangihip nin wanae,
“Hilay Israelita, ahe la po lagi natalohan ye
Manged a Balita a tungkol kanan Cristo?” Hiyay
wangko, natalohan layna. Noba ahe la binalay,
ta hinabi naynan Apo Dioh kanla,
“Paimonen katawo kanlan aliwan Judio.

Boy papooten katawo makauli kanlan tataon
anhabtan yon mumutaw.”†

20 Boy makpe na met hinabin Isaias ye Habi nin
Dioh tungkol kanlan aliwan Judio,
“Natuklahan la kon ahe ampanapul kangko.

Boy impatanda koy hadili ko kanlan ahe
ampanepet tungkol kangko.”‡

21 Noba wanae met ye naihulat a Habi nin Dioh
tungkol kanlan Israelita,

“Nabuyot akoynan ampanagyat boy ampanga-
gad kanlan tataon ahe ampanumbong
boy mangabyang ye o la.”§

11

Hiyay Ingalo nan Apo Dioh kanlan Israelita

1 Haanin, maka main ampangihip nin wanae,
“Hilay Israelita a tatao nan Apo Dioh, ingkahwil
na hilayna nayi?” Aliwan wanabay! Tanda ko, ta
Israelita ko met. Ibat ako ha lahi nan Benjamin
a lahi na met Abraham. 2 Hiyay Apo Dioh, ahe
na hila ingkahwil ye tataon pinili nayna hatew

* 10:18 Kakanta 19:4. † 10:19 Deuteronomio 32:21. ‡ 10:20
Isaias 65:1. § 10:21 Isaias 65:2.

po. Tanda yoynabay met ye naihulat a Habi nin Dioh a diklamo nan Elias kanan Apo Dioh laban kanlan Israelita. ³ Hinabi nan Elias, “Apo, pinatey la hilay popodopita mo boy inagwat la po ye pangihagpaan nin idigalo kammo. Ket hikoyan bengat ye napatla boy labay lako po a pateyen.”* ⁴ Noba wanae met ye hinabi nan Apo Dioh kanan Elias, “Main ako po piton libon katao a ahe nanggalang kanan Baal.”† ⁵ Wanabay met haanin a panaon, ta main po nangaano kanlan Israelita ye pinili nan Apo Dioh uli ha kangedan na. ⁶ Hiyay pagkapili la ket uli ha kangedan nan Apo Dioh, aliwan uli ha manged a didiyag la. Ta no uli ha manged a didiyag la ye pagkapili la, ahe anan malyadin habiyen a uli ha kangedan nan Apo Dioh.

⁷ No wanabay awod, hilay Israelita, agya inapeh lan tubat a ibilang na hilan matoyng Apo Dioh, ahe lan teed naabot. Hilay tataon pinili nan Apo Dioh bengat ye naibilang a matoyng. Noba hilay kanayon, pinabyang nay ō la, ⁸ ta wanae ye naihulat a Habi nin Dioh, “Binanel na hilan Apo Dioh.

Ket angga haanin, ba-mo hilan kapkap boy teek ha kaptegan.”‡

⁹ Ha nangawok yay David kanan Apo Dioh nin tungkol kanla, tinuboyan na hila, a wana, “Apo, hiyay poniyan la dayi ye pakakalotan la boy pakapikolbotan la.

* **11:3** 1 Poon 19:10; 19:14. † **11:4** *Baal* ye diohdiohan lan Cananaeo. 1 Poon 19:18 ‡ **11:8** Deuteronomio 29:4; Isaias 29:10.

Yabayti dayi ye pakapitubkokan la boy pakaduhaan la.

¹⁰ Mag-ilyadi hila dayin kapkap ta-omen hila ahe makakit boy mag-ilyadi hila dayin kayo-ko uli ha kaidapan legan angkabi-ay hila.”§

¹¹ Maka main ampanghip nin wanae, “Hilay Jujudio, nitubkok hila, ta ahe hila namteg kanan Cristo. Kaya-bay mihyay hilayna kanan Apo Dioh makanoman.” Aliwan wanabay! No aliwan uli ha panlabag la, ket hilaynay aliwan Judio ye naligtah ta-omen hila maibeg ye Jujudio.

¹² Hiyay panlabag lan Jujudio, ket nakaibyay yan kangedan kanlan aliwan Judio, ta nabyayan hilan panaon a mamteg kanan Apo Jesus. Noba no mamteg hilaynan kaganaan ye Jujudio kanan Apo Jesus, mayayadet po lano a kangedan ye maibyay kanla.

Hiyay Kaligtahan lan Aliwan Judio

¹³ Haanin, yati met ye habiyen ko kanyon aliwan Judio. Hiyay Apo Dioh, dinyag na kon apohol a mangipatanda kanyo. Ket an-ikadangal ko yatin katungkolan ko ¹⁴ ta-omen ko hila paibegen ye kapadiho kon Jujudio. Ket mamteg hilay nangaano kanla boy miligtah. ¹⁵ Hiyay pangikahwil nan Apo Dioh kanlan Jujudio ye nag-ilyadin dān a maikahundo kana ye kanayon a tatao ihti ha babe-luta. Kaya-bay no mamteg hilaynay Jujudio kana boy tanggapen na hilayna met Apo Dioh, ba-mo hilan nangamatey a bini-ay nan uman.

§ **11:10** Kakanta 69:22-23.

16 Hilay Jujudio, mailalayi hila ha tapok a nagameh. No hiyay kabih-il nin nagameh* a nunan naihagpa kanan Apo Dioh† ket konin nan Apo Dioh, wanabay yayna met ye namih-ilan.‡ No hiyay yamot§ nin poon-kayo ket konin nan Apo Dioh, wanabay yayna met ye hahanga* na. 17 Hilay Jujudio haanin, ket nailalayi hilan hahanga nin maghan poon-kayon olibo. Noba main kanla ye ba-mon hangan nangalaphing, ta ahe hila namteg. Ket hikawon aliwan Judio, nailalayi kawo met ha hahanga nin olibon tawon a naihuglong ha poon-kayon olibo a bilang kahagili nin nangalaphing a hahanga. Ket haanin, ampakinabang kawoyna nin kangedan nan Apo Dioh. 18 Noba hikawon aliwan Judio, adi yo an-ilambong a mamanged kawo dinan kanlan Jujudion nangalaphing. Ta aliwan hikawo ye ampami-ay nin yamot, no aliwan hiyay yamot ye ampami-ay kanyo.

19 Maka main kanyoy ampangihip nin wanae, “Kaya-bay nalaphing hila ta-omen kayi met maihuglong.” 20 Petegbay a nangalaphing hila, ta ahe

* **11:16** *kabih-il nin nagameh*: hiyay labay habiyen, hilay Jujudio a ampamteg kanan Apo Jesus. † **11:16** *nunan naihagpa kanan Apo Dioh*. Kaganaan a unan dawa o unan anak nin agya hinyaman ket konin nan Apo Dioh, ket katapulan a maihagpa ya kana bayo ya malyadin kanen ye kanayon dadawa o gawien ye dumondon a anak. ‡ **11:16** *namih-ilan*: hiyay labay habiyen, hilay kanayon a Jujudio a ahe ampamteg kanan Apo Jesus. § **11:16** *yamot*: hiyay labay habiyen, hilay unan tutoa lan Jujudio. * **11:16** *hahanga na*: hiyay labay habiyen, hilay kaganaan a ampamteg kanan Apo Jesus, Judio man boy aliwan Judio.

hila namteg kanan Apo Jesus. Ket hikawon aliwan Judio ye naihagili, ulita namteg kawo kanan Apo Jesus. Kaya-bay adi kawo ampaglambong, no aliwan malimo kawo. ²¹ Ta no nilaphing nan Apo Dioh ye kaptegan a hahanga ulita ahe hila namteg kana, hikawo po lagi? ²² Ihtibay tawo ya makit ye kangedan boy kaigpitan nan Apo Dioh. Maigpit ya kanlan ampagkahalanan. Noba manged ya kanyo, dapot tana pahulong kawon pataya ha kangedan na. Ta no ahe, ket laphingen na kawo met. ²³ Noba no hilay Jujudio ket mamteg hilayna kanan Apo Jesus, ihuglong na hilan uman Apo Dioh, ta hiyay Apo Dioh, ket mababa na hilan ihuglong uman. ²⁴ Ta no hikawon aliwan Judio a nailalayi ha hanga nin olibon tawon, ket naihuglong na kawo ha intanem a kayon olibo, matataloh na hilan ihuglong Apo Dioh ye Jujudio a nailalayi ha hangan kaptegan.

Hiyay Apo Dioh a Mapangingalo ha Kaganaan

²⁵ Hikawon kakatongno kon aliwan Judio, labay kon matandaan yo yatin monikala nan Apo Dioh a ahe na impatanda hatew. Maka an-hipen yo a mamanged kawo dinan lan Jujudio. Noba agya main nangaanon Jujudio a mangabyang ye ō la, ket main anggaan ye ahe la pamteg kanan Apo Jesus. Angga yan bengat lano ha mignap ye bilang lan aliwan Judio a mamteg kanan Apo Jesus. ²⁶ No mignap ana, miligtah hilay kaganaan a Israelita. Ta wanae ye naihulat a Habi nin Dioh, “Mangibat ya lano ha lugal a Zion ye Māngiligtah.

Alihen nay kalok-an lan lalahi nan Jacob.

²⁷ Wanae ye pangako ko kanlan Israelita lano ha patawaden ko hilayna ha kakahalan la.”†

²⁸ Ulita ahe la tinanggap Jujudio ye Manged a Balita a tungkol kanan Apo Jesus, kinahulog na hilan Apo Dioh. Ket hikawon aliwan Judio ye ninged. Noba ulita hilay Jujudio ye pinili nan Apo Dioh, an-adoen na hila po ateed uli ha pangako na kanlan nangaunan tutoa la. ²⁹ Ta hiyay pamili na kanla boy hilay didigalo na kanla, ket ahe angkauman. ³⁰ Hatew hikawon aliwan Judio, ha ahe kawo po ampanumbong kanan Apo Dioh, ket iningalowan na kawo uli ha ahe la panumbong Jujudio kana. ³¹ Wanabay met ateed lano kanlan Jujudio. Haanin, ahe hila ampanumbong kanan Apo Dioh. Noba ingalowan na hila met ateed a omen ha dinyag na kanyo. ³² Ta hiyay Apo Dioh, pinaolayan nay kaganaan a tatao a maipoh nin kahalanan ta-omen na maipatanam kanla ye ingalo na.

Hiyay Panggalang kanan Apo Dioh

³³ Koynan kahbol ye kabatnangan nan Apo Dioh! Koynan kaldeg ye kadunungan boy tinanda na!

Ahe makwan ihipen ye monikala boy papadan na.

³⁴ Ta homain nagtanda nin ihip nan Apo Dioh.

Homain met malyadin mamabala kana.‡

³⁵ Ayay nakaibayay kanan Apo nin hinyaman

† **11:27** Isaias 59:20; 59:21; Isaias 27:9; Jeremias 31:33; 31:34

‡ **11:34** Isaias 40:13.

a katapulan nan bayadan?§

³⁶ Ta kaganaan ket ibat kana, makauli kana, boy ha ikadangal na.

Kaya-bay galangen yay Apo Dioh makanoman! Amin.

12

Hiyay Bayon Bi-ay kanan Cristo

¹ Kaya-bay kakatongno ko, uli ha ingalo nan Apo Dioh kantawo, an-ipahehpet ko kanyo a ibyay yon luboh ye hadili yo kana bilang hagpa a homain pakaumihan boy makapaaliket kana. Ta yabayti ye peteg a panggalang kana. ² Adi yo antuwaden ye didiyag lan ahe ampanumbong kanan Apo Dioh, no aliwan palubohan yon lanang a bayowen nan Apo Dioh ye ihip yo tamen yo matandaan ye kalabayan na, no hinyay manged, genap boy makapaaliket kana.

³ Uli ha kangedan nan Apo Dioh kangko, ambabalaan katawo. Adi yo an-ihipen ye hadili yo nin igit ha peteg a kahahaad yo, no aliwan pakaihipen yon manged ye peteg a binaba a inibyay nan Apo Dioh ha balang magha kanyo uli ha pamteg yo kana. ⁴ Malabong ye pahen nin laman tawo. Noba aliwan padiho ye pakagawian nin balang pahen. ⁵ Wanabay met kantawo a pinagkalaman nan Cristo. Ta agya malabong kitawo a omen ha papahen nin laman, mamagha kitawon pinagkalaman nan Cristo boy napay-aep kitawo ha balang magha. ⁶ Uli ha kangedan nan Apo Dioh, binyanan na ye balang magha

§ 11:35 Job 41:11.

kantawo nin nakahinadi a binaba. Haanin, no hiyay binaba nin magha ket pangihabin Habi nin Dioh, mangihabi ya ha kaeteban nin pamteg na kanan Apo Dioh. ⁷ No paghilbi ha kapadihon tao, maghilbi ya. No pangiadal, mangiadal ya. ⁸ No pamabala, mamabala yan manged. No pamyay, ket mamyay yan luboh. No panguna, maghipeg yan manguna. Ket no panaglap kanlan ampakatapul nin haglap, managlap yan main aliket.

⁹ May-adoado kawo nin luboh. Kahulogan yoy kalok-an boy pawa manganged ye diyagen yo. ¹⁰ May-adoado kawo bilang mikakatongno kanan Cristo boy bihaen yo hilay kanayon nin igit ha pamiha la kanyo. ¹¹ Adi kawo ampaghado, no aliwan pakahipeg kawon maghilbi kanan Apo Dioh. ¹² Ulita main kawon kahigudowan kanan Apo Dioh, mag-aliket kawo. Teehen yoy kaidapan boy lanang kawon makigwang. ¹³ Haglapan yo hilay pagtao nan Apo Dioh a angkaidapan. Padagohen yo hilay homain pagdagohan. ¹⁴ Ipakigwang yo hilay ampingipaloke kanyo a inged na hilan Apo Dioh. Adi yo hila antuboyan. ¹⁵ Makialiket kawo kanlan angkaaliket boy makilele kawo met kanlan angkalele. ¹⁶ Magbi-ay kawon main paymamagha. Adi kawo ampaglambong, no aliwan makigayyem kawo kanlan mangaidap boy adi kawo ampaggaling-galingan.

¹⁷ No main mangipaloke kanyo, adi yoya ambaeen. Pakakwaen yon diyagen ye manged ha pamilew nin kaganaan a tatao. ¹⁸ Diyagen yoy kaganaan a mababa yo a magbi-ay a main manged a pamakilamo ha kaganaan a tatao.

19 An-adoen kon kakatongno, adi kawo ampamae, no aliwan ipataya yoyna kanan Apo Dioh. Ta wanae ye naihulat a Habi nin Dioh, “Hikoy mamae, hikoy mamaduha.”* 20 Adi kawo ampamae, no aliwan diyagen yo hilayatin nakahulat a wanae,

“No angkabitol yay kaaway mo, pakanen moya.

Ket no angkaplangan, painomen moya.

Ta no wanabay ye diyagen mo, mading-eyan ya ha hadili na.”†

21 Adi kawo ampahambot ha maloke, no aliwan hamboten yoy maloke makauli ha panyag yon manganged.

13

Hiyay Pagpahakop kanlan Mānungkolan

1 Pahakop kawon kaganaan kanlan mānungkolan yo. Ta hiyay Apo Dioh ye namyay nin katungkolan la boy hiyabay ye nangipaikno kanla.

2 Kaya-bay ayaman a angkumuntada kanlan mānungkolan, ket angkuntadaen na yayna ye impaikno nan Apo Dioh. Ket uli ha panguntada na, paduhaan na yan Apo Dioh.

3 Hilay ampanyag nin manged, homain hilan ikalimo kanlan mānungkolan. Hilay ampanyag bengat nin maloke ye main ikalimo. Kaya-bay no labay yo a homain kawon ikalimo kanlan mānungkolan, diyagen yoy manged, ket dangalen la kawo. 4 Ta hiyay mānungkolan, ket māghilbi na yan Apo Dioh ha ikanged yo. Noba

* 12:19 Deuteronomio 32:35. † 12:20 Kahabiyen 25:21; 25:22. Ha Griego ket “ampangipalonto kan baya ha ō na.”

no ampanyag kawon maloke, malimo kawo ulita main yan kapalyadiyan a mamaduha. Boy hiyabay ye māghilbi nan Apo Dioh a mamaduha kanlan ampanyag nin mangaloke. ⁵ Kaya-bay pahakop kawo kanla, aliwan bengat ta-omen yo maliklikan ye paduha, no aliwan ulita tanda yo a yain ye huhton diyagen.

⁶ Yabay-in ye hangkan a ampamayad kitawon bowih kanlan mānungkolan, ta hilay mānungkolan, ket māghilbi na hilan Apo Dioh boy antupaden lay katungkolan la. ⁷ Bayadan yoy agya hinyaman a utang yo. Bayadan yoy bowih yo kanlan māningil nin bowih, bihaen yoy hukat yon bihaen boy padangalan yoy katapulan yon padangalan.

Hiyay Katapulan Diyagen ha Kapadihon Tao

⁸ Adi kawon nikakaantin nakautang, powidan bengat ha utang ha manged a nakem a mangado ha balang magha. Ta hiyay ampangado nin kapadiho nan tao, ket antupaden nay Bibilin nan Apo Dioh. ⁹ Hilatin bibilin a “Adi ka mamabayi o makilaki,” “Adi ka mamatey,” “Adi ka manakaw,” boy “Adi ka ampangakokoh”* boy hilay kanayon po a bibilin, ket naimamagha ya ha mamaghan bilin a wanae, “Adoen moy kapadiho mo a omen ha pangado mo nin hadili mo.”† ¹⁰ Hiyay taon ampangado, ket ahe ya ampanyag nin maloke ha kapadiho na. Kaya-bay no an-adoen tawoy kapadiho tawon tao, ket antupaden tawoy na met ye kaganaan a bibilin.

* **13:9** Exodo 20:13-15,17; Deuteronomio 5:17-19; 5:21. † **13:9** Levitico 19:18.

¹¹ Katapulan mapay-adoado kawo, ta tanda yo a madanon anay panlumataeng nan Apo Jesus. Kaya-bay mimukat kawoyna! Ta madadanon anay odah nin pangiligtah nan Apo Jesus dinan hatew ha una kitawon namteg. ¹² Ta hatew, bamo kitawon anti ha madeglem, noba haanin, palabangon ana. Kaya-bay itgen tawoynay panyag nin kalok-an a omen ha andiyagen lan tataon ampagbi-ay ha kalitehan. Ket ihadya tawoynay hadili tawo ha panyag nin manged a ba-mon ampangihoot nin kalahag a gawien ha kahnagan. ¹³ Magbi-ay kitawoynan madangal a omen ha pagbi-ay lan tataon anti ha kahnagan. Adi kitawoyna maghayaghag nin tubat, adi kitawoyna maglahing boy liklikan tawoynay kadamogan, kaotoyan, pay-away boy pangimon. ¹⁴ No aliwan, tuwaden tawoy pangugali nan Apo Jesu Cristo boy adi tawoynan anhumbongen ye kalabayan nin laman tawo.

14

Hiyay tungkol ha Panuhga ha Katongno

¹ Hilay kakatongno yon makapey ye pamteg la, ket tanggapan yo hila boy adi kawo ampakingatngat kanla tungkol ha babagay a lumbo ye kaihipan la kanyo. ² Alimbawa, main maghay katongnon ampamteg a malyadi nan kanen ye agya hinyaman a pamangan. Noba hiyay katongnon makapey ye pamteg, ket agayep bengat ye angkena na, ta ampamtegan na a bawal ye mangna nin kena. ³ Hiyay taon ampamteg a

malyadi nan kanen ye agya hinyaman a pamangan, ahe naya dayi umihen ye taon ampangna nin agayep bengat. Ket hiyay taon ampangna nin agayep bengat, adi naya met dayi uhgaan ye taon ampangan nin agya hinyaman, ta padiho na hilan tinanggap Apo Dioh. ⁴ Taket, aya ka nayi a manuhga kanan ipoh nin kanayon? Hiyay amo na bengat ye malyadin mangihabi no huhto o ahe ye andiyagen nin ipoh na. Wanabay met ateed ha maghay māmteg. Hiyay Apo Jesus bengat a amo na ye malyadin mangihabi no huhto o ahe ye andiyagen na. Ket peteg a madyag nay huhto, ulita hiyay Apo Jesus met ateed ye managlap kana.

⁵ Main taon maaalaga kana ye maghay mangaamot dinan ha kanayon a mangaamot. Main met taon ampanghip a padipadihon bengat ye kaganaan a mangaamot. Katapulan bengat a higudowen nin balang magha ye an-hipen na tungkol kanlan hilati. ⁶ Hiyay taon ampamaalaga nin magha dinan ha kanayon a mangaamot, ket ampaalagaan naya ha ikadangal nan Apo. Wanabay met kanan taon ampangan nin agya hinyaman a pamangan. Ampangan ya ha ikadangal nan Apo, ta ampahalamatan na yay Apo Dioh uli ha pamangan na. Hiyay taon ampangan nin agayep bengat, ket ampangan ya met ha ikadangal nan Apo, ta ampahalamatan na met ateed kanan Apo Dioh. ⁷ Ta homain kantawon angkabi-ay o matey ha hadilin kalabayan. ⁸ Haanin, legan angkabi-ay kitawo, magbi-ay kitawo awod ha ikadangal nan Apo Dioh. Ket no matey kitawo, matey kitawo ha ikadangal nan

Apo Dioh. Kaya-bay angkabi-ay kitawo man o matey, ket konin na kitawon Apo Dioh. ⁹ Ta natey boy nabi-ay yan uman ye Cristo ta-omen hiyabay ye Apo nin angkabi-ay boy nangamatey. ¹⁰ Kaya-bay adi kawo manuhga o mangumih nin katongno yo kanan Cristo. Ta umadap kitawo lanon kaganaan ha panuhgaan nan Apo Dioh. ¹¹ Ta wanae ye naihulat a Habi nin Dioh, “Hiko a Dioh ye ampagpangako a hiyay balang magha, ket manalimukod ya ha adapan ko boy balayen lako a Dioh.”* ¹² Kaya-bay hiyay balang magha, ket pakibatan na kanan Apo Dioh ye kaganaan a dinyag na.

¹³ Haanin, ulita hiyay Apo Dioh ye manuhga nin kaganaan, adi kitawo ampay-uhga, no aliwang liklikan tawoynay manyag nin pagkahananan nin katongno tawo. ¹⁴ Uлита nakimamagha koyna kanan Apo Jesus, tanda ko boy angkahigudo ko a homain pamangan a bawal kanen.† Noba no main taon ampangihip a madinat boy ahe malyadin kanen ye maghay kalahin pamangan, ket mamanged no ahe na yaynan kanen. ¹⁵ No makapalapok nin pamteg nan katongno mo kanan Cristo ye pangan mo, ket aliwaynan pangado ye an-ipakit mo kana. Adi mo andamaen ye pamteg nan katongno mo kanan Cristo ulin bengat ha pamangan, ta natey yay Cristo uli met kana. ¹⁶ Adi mo andiyagen ye hinyaman, agya po man manged ha ihip mo, no maloke met ha pamilew nin katongno mo

* **14:11** Isaias 45:23. † **14:14** Hilay Jujudio, main hilan bibilin tungkol ha pamangan a malyadin kanen boy ahe malyadin kanen.

ha pamteg boy yatew ye hangkan a paghabiyan naka nin maloke. ¹⁷ Ta hiyay panakop nan Apo Dioh ket aliwan tungkol ha pamangan o inomen, no aliwan tungkol ha katoynongan, katanaan boy kaaliketan a an-ibyay nan Ihipiditon Dioh. ¹⁸ Ta hiyay wanabay a paghilbi kanan Cristo, ket ampakapaaliket ya kanan Apo Dioh boy andangalen nin tatao.

¹⁹ Kaya-bay pakikwanan tawoy magbi-ay a main manged a pamakilamo boy makapapah-ey nin pamteg ha magha boy magha. ²⁰ Adi mo andamaen ye pamteg nin kanayon a tao, ulin bengat ha pamangan. Ta agya malyadin kanen ye kaganaan a pamangan, noba no pagkahalananan la met nin kanayon, ket aliwan manged a kanen mo. ²¹ Mamanged po no adi kayna mangna nin kena o minom nin alak o manyag nin hinyaman, no pagkahalananan na yan katongno mo kanan Cristo. ²² Kaya-bay hinyaman ye ihip mo tungkol kanlan hilati, katapulan a hikaynan bengat boy hiyay Apo Dioh ye makatanda. Minged yay taon ahe angkayoot ha panyag na nin ampamtegan na a manged. ²³ Noba ayaman a ampagluwaluwa ha kinan na, ket nagkahalanan yayna kanan Apo Dioh, ta ahe ya napatayaan ha pamteg na. Ta hinyaman a panlabag ha pamteg tawo ket kahalanan.

15

Hiyay Pagbi-ay a Makapaaliket kanlan Kanayon

¹ Hikitawon mangakhaw ye pamteg, katapulan a anohan tawo hilan haglapan ye kakatongno yon mangakapey ye pamteg la. Aliwan bengat hadili tawon ikaaliket ye ihipen tawo. ² No aliwan, ihipen tawo met ye ikaaliket lan kakatongno tawo ta-omen met kumhaw ye pamteg la. ³ Ta hiyay Cristo, aliwan ikaaliket na ye inihip na, no aliwan hiyay ikaaliket nin kanayon. Ta wanae ye naihulat a Habi nin Dioh,
 “Hiyay panonghak lan tatao kammo, ket hikoy natonghak.”*

⁴ Ta kaganaan a naihulat a Habi nin Dioh, ket naihulat ya ta-omen kitawo maadalan boy mag-ilyadi kitawon mapah-ey boy makhaw ye nakem. Ket ha wanabay, magkamain kitawon kahigudowan ha papangako nan Apo Dioh.

⁵ Hiyay Apo Dioh a ampamyay nin kakhawan boy kakpean, ket haglapan na kawo dayin magbi-ay a main paymamagha bilang mānumbong nan Apo Cristo Jesus. ⁶ Ha wanabay, mapaymamagha kawon manggalang kanan Apo Dioh a Dioh boy Bapa nan Apo tawon Jesu Cristo.

Hiyay Manged a Balita a Naiadal kanlan Jujudio

⁷ Kaya-bay no way-omen ye pananggap nan Cristo kanyo, wanabay met dayi ye pananggap yo ha balang magha ta-omen ya migalang ye Apo Dioh. ⁸ Pakaihipen yo a naghilbi yay Cristo kanlan Jujudio ta-omen na paptegan a mapatayaan yay Apo Dioh ha papangako na

* 15:3 Kakanta 69:9.

kanlan nangaunan tutoa la.† 9 Boy hilay aliwan Judio, ket manggalang hila met kanan Apo Dioh uli ha ingalo na kanla. Ta wanae ye naihulat a Habi nin Dioh,

“Apo Dioh, galangen kata legan anti ko kanlan aliwan Judio

boy kantaen koy panggalang ha ngalan mo.”‡

10 Ket wanae po ye naihulat,

“Hikawon aliwan Judio, makialiket kawo kanlan pinili nan Apo Dioh.”§

11 Boy naihulat po ye wanae,

“Hikawon aliwan Judio boy hikawon kaganaan a tatao,

galangen yo yay Apo Dioh.”*

12 Ket hinabi na met podopita Isaias,

“Main lumateng a ibat ha lahi nan Jesse a mamoon kanlan aliwan Judio.

Ket hiyabay ye kahigudowan la a miligtah.”†

13 Hiyay Apo Dioh a ampamyay kantawo nin kahigudowan, ket biyan na kawo nin luboh a kaaliketan boy katanaan uli ha pamteg yo kana ta-omen ya po umando ye kahigudowan yo makauli ha kapalyadiyan nin Ihipidito na.

Hiyay Hangkan nin Panulat nan Pablo

14 Kakatongno, tanda ko a naheb kawon kangedan, genap ye tinanda yo tungkol ha pamteg kanan Apo Jesus boy madunong kawon mamabala ha balang magha. 15 Agya wanabay

† 15:8 Impangako nan Apo Dioh kanlan nangaunan tutoa la a lumateng ya lano ye Mångiligtah. ‡ 15:9 2 Samuel 22:50; Kakanta 18:49. § 15:10 Deuteronomio 32:43. * 15:11

Kakanta 117:1. † 15:12 Isaias 11:10.

man, makhaw ye nakem kon nanulat kanyo nin tungkol ha katapulan kon ipaihip uman kanyo. Ta uli ha kangedan nan Apo Dioh, ¹⁶ dinyag na kon māghilbi nan Apo Cristo Jesus, bilang padi kanlan aliwan Judio. An-ipatanda ko kanla ye Manged a Balita nan Apo Dioh ta-omen hila mag-ilyadin omen ha hagpa a makapaaliket boy nakataladan kana makauli ha Ihipidito na. ¹⁷ Kaya-bay ulita ampakimamagha koyna kanan Apo Cristo Jesus, an-ipagmayadet koy paghilbi ko kanan Apo Dioh. ¹⁸ Homain akon kanayon a habiyen no aliwan hiyay didinyag nan Cristo ha ginawi nako a mangumbinyo kanlan aliwan Judio a manumbong kanan Apo Jesus makauli ha hahabi boy didiyag ko, ¹⁹ makauli ha pagkakitan boy kapagtakaan, boy makauli ha kapalyadiyan nin Ihipiditon Dioh. Kaya-bay paibat ha Jerusalem angga ha Ilirico, impatanda koy Manged a Balita a tungkol kanan Cristo. ²⁰ Ket homain akoynan kanayon a labay diyagen no aliwan ipatanda ko ye Manged a Balita ha lulugal a homain po nagtanda nin tungkol kanan Apo Jesu Cristo, aliwan kanlan nagtanda ana ta-omen aliwa kon ba-mon ampangipaideng nin baey ha pundahyon nin kanayon. ²¹ Ta wanae ye naihulat a Habi nin Dioh,
 “Hilay ahe po napatandaan nin tungkol kana, ket matandaan laya.

Ket hilay ahe po bega nakange nin tungkol kana, matalohan layna met.”†

Inihip nan Pablo ye Kumewah ha banwan

† 15:21 Isaias 52:15.

Roma

²² Kaya-bay malabong a ukdo kon naaba a makew ihen kanyo, uli ha pangipatanda ko nin Manged a Balita ha kaganaan a lulugal ihti. ²³ Noba haanin, ta nayadi koynay pangipatanda ko ha kaganaan a lulugal ihti boy ulita anoy taon anan labay kon kumewah kanyo, ²⁴ maka mayngingikit kitawoyna. Ta an-hipen koy kadān kanyo lano ha makew ako ha Espanya. Ket kumonin ako ihen nin nangaanon mangaamot. Ket tanda ko a agya ahe ako magbuyot ihen kanyo, maaliket ako lano ha payngingikit tawo. Labay ko met a mahaglapan yoko ha matapul ko ha pamakew ko ha Espanya. ²⁵ Noba haanin, makew ako po ha banwan Jerusalem, ta iatel ko po ye haglap kanlan pagtao nan Apo Dioh ihtew. ²⁶ Ta hilay kakatongno ha Macedonia boy Acaya, ket angkaaliket hilan namyay nin haglap kanlan mangaidap a pagtao nan Apo Dioh ha Jerusalem. ²⁷ Angkaaliket hilan namyay nin haglap la kanlan Jujudio. Hiyay kaptegan, hukat bengat, ta main hilan utang a manged a nakem kanlan Jujudion kakatongno ha Jerusalem. Ta nadakayan hila nin naihpitowan a kangedan nin Manged a Balita. Kaya-bay katapulan la met ye managlap kanlan Jujudio makauli ha babagay. ²⁸ Pangayadi kon maiatel yatin haglap kanlan kakatongno ha Jerusalem, danan katawo ihen bayo ko maglaloh ha Espanya. ²⁹ Tanda ko a ha pamakew ko kanyo, ket luboh na kitawon inged nin Apo Jesu Cristo.

³⁰ Kaya-bay kakatongno, uli ha pamakima-magha tawo kanan Apo Jesu Cristo boy pan-

gado a in-ibyay nin Ihpediton Dioh kantawo, an-ipakihabi ko kanyo a haglapan yoko dayi makauli ha luboh a pangipakigwang yo kangko kanan Apo Dioh. ³¹ Ipakigwang yo a maligtahan ko hila dayi ye ahe ampamteg kanan Apo Jesus ha plobinhiyan Judea. Boy ipakigwang yo met a hilay pagtao nan Apo Dioh ha Jerusalem, ket maaliket la dayin tanggapanen ye kaget kon haglap kanla. ³² Ipakigwang yo yain ta-omen no kalabayan nan Apo Dioh, mahayaghag akon lumateng kanyo boy makapagpainawa ko ihen kanyo. ³³ Hiyay Apo Dioh a ampangibatan nin katanaan, mikakaanti ya dayi kanyo. Amin.

16

Hiyay Pangumohta

¹ Haanin, labay ko yan ipatanda kanyo ye katongno tawon Febe. Māghilbi ya ha pangkat lan māmteg ha banwan Cencrea. ² An-ipakihabi ko kanyo a tanggapanen yoya dayi bilang katongno tawo kanan Apo Jesus, ta wanabay ye huhton diyagen kanlan pagtao nan Apo Dioh. Haglapan yoya ha agya hinyaman a matapul na, ta mapanaglap ya ha malabong a tao. Ket magha koyna kanla.

³ Ikumohta yoko kanlan Priscila boy Aquila a kapadiho kon māghilbi nan Apo Cristo Jesus.

⁴ Ahe la kinawaen ye bi-ay la uli kangko. Kaya-bay mayadet ye utang kon manged a nakem kanla. Aliwan hikon bengat ye ampahalamat, no aliwan agya hilay kaganaan a pangkat lan māmteg a aliwan Judio.

- 5 Boy ikumohta yoko met ha pangkat lan māmteḡ a ampaytipon ha baey lan Priscila boy Aquila.
- Ikumohta yoko met kanan Epenetus a an-adoen kon gayyem. Hiyabay ye naunan namteḡ kanan Cristo ha plobinhiyan Asia.
- 6 Boy ikumohta yoko met kanan Maria a mahipeḡ a naghilbi kanyo.
- 7 Ikumohta yoko met kanan Andronicus boy Junia a kapadiho kon Judio boy nakalamo kon napidiho. Nuna hila po kangko a namteḡ kanan Apo Jesus boy katatanda la hilaynan aapohtol.
- 8 Boy ikumohta yoko met kanan Ampliatos a an-adoen kon gayyem kanan Apo.
- 9 Ikumohta yoko met kanan Urbanus a kapadiho tawon māghilbi nan Cristo. Wanabay met kanan Stakis a an-adoen kon gayyem.
- 10 Ikumohta yoko met kanan Apeles a maghan napapteḡan anan mapatayaan a māghilbi nan Cristo.
- Ikumohta yoko met ha pamilya nan Aristobulus.
- 11 Ikumohta yoko po kanan Herodion a kapadiho kon Judio boy kanlan kakatongno kanan Apo ha pamilya nan Narcisus.
- 12 Wanabay met kanlan Trifena boy Trifosa, a mangahipeḡ a māghilbi nan Apo boy kanan Persis a an-adoen kon gayyem. Mahipeḡ yan naghilbi kanan Apo Jesus.
- 13 Boy ikumohta yoko met kanan Rufus a

manged a māghilbi nan Apo. Wanabay met kanan indo na a pinagkaindo koyna met.

¹⁴ Boy ikumohta yoko met kanan Asincrito, Flegon, Hermes, Patrobas, Hermas boy kanlan kakatongnon kalamo la.

¹⁵ Boy ikumohta yoko met kanlan Filologos, Julia, Nereus boy hiyay katongno na a babayi. Wanabay met kanan Olimpás boy hilay kaganaan a pagtao nin Dioh a kalalamoan la.

¹⁶ Maykukumohta kawo ha balang magha tamen makit a ampay-aado kawo ha magha boy magha.

Hilay kaganaan a pangkat nin māmteḡ nan Apo Jesu Cristo ihti, ket angkumohtaen la kawo met ihen.

¹⁷ Kakatongno, mag-alla kawo kanlan tataon ampangubayan nin payngingihyay boy panalingkukol ha pamteḡ uli ha pangiadal la nin lumbo a adal a laban ha tinanggap yoyna. Liklikan yo hilay wanabay a tatao. ¹⁸ Ta aliwan hiyay Apo tawon Jesu Cristo ye ampaghilbiyan la, no aliwan hiyay hadili lan kalabayan. Antalingowen la hilay tataon kulang ye tinanda nin tungkol kanan Cristo makauli ha manged a hahabi boy makapaaliket a panongtong. ¹⁹ Tanda nin kaganaan a mapatayaan kawon ampanumbong kanan Apo. Kaya-bay angkaaliket ako kanyo. Labay kon mag-ilyadi kawo dayin homain tinanda nin tungkol ha panyag nin maloke, noba madunong ha panyag nin manged.

²⁰ Hiyay Apo Dioh a ampamyay nin katanaan,

madanon na yaynan ipahambot kanyo ye Satanás.

Mikakaanti ya dayi kanyo ye kangedan nan Apo tawon Jesu Cristo.

²¹ Angkumohtaen na kawon Timoteo a kapadiho kon māghilbi nan Apo, boy angkumohtaen la kawo met Lucio, Jason boy Sosipater a kapadiho kon Judio.

²² Hiko yay Tertius a ampakimamagha kanan Apo Jesus. Ket hiko ye nangihulat nin hilatin hahabi nan Pablo. Angkumohtaen katawo met.

²³ Angkumohtaen na kawo met Gaius a namadagoh kangko ha baey na a ampaytiponan nin pangkat lan māmteḡ.

Boy angkumohtaen na kawo met Erasto a māngihinop nin pilak nin banwa. Boy hiyay Quartus a katongno tawo, ket angkumohtaen na kawo met. ²⁴ [Inḡed na kawon kaganaan Apo tawon Jesu Cristo. Amin.]

²⁵ Kaya-bay galangen tawo yay Apo Dioh a ampamah-ey nin pamteḡ yo makauli ha Manged a Balita a impatanda koyna kanyo. Yatin Manged a Balita a tungkol kanan Cristo, ahe na impatanda ha nabuyot a panaon. ²⁶ Noba haanin, ulita imbilin nan Apo Dioh a homain kamateyan, naipatanda yayna ha kaganaan a nanahyon ye Manged a Balita makauli ha inhulat lan popodopita ta-omen hila mamteḡ boy manumbong kana. ²⁷ Galangen tawo yay mamaghan Dioh a nagtanda nin kaganaan. Galangen tawo yan makanoman makauli kanan Apo Jesu Cristo! Amin.

Ayta Abellen

Ayta, Abellen: Ayta Abellen (New Testament+)

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ayta, Abellen

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 29 Sep 2022 from source files dated 26 Jul 2022

05a1bfd1-4534-5761-ade7-123a56da354c